

Jomfruland nasjonalpark

Nasjonalparkstyret

Faste medlemmer og varamedlemmer

Kragerø 11.11 2024

Innkalling og saker til styremøte 18.11.2024

Faste medlemmer og varamedlemmer innkalles til styremøte mandag 18. november, kl. 10:00-14:00. Møtet starter kl. 10:00 på møterom 102 i administrasjonsbygget på Ytre Strandvei 15, før vi fortsetter med befaring i nasjonalparken.

Møtet er kombinert inne og ute og alle styre- og varamedlemmer må kle seg etter været. Skjærgårdstjenesten bistår med transport.

Sakskart

- 2024/35: Innkalling og sakskart
- 2024/36: Godkjenning av protokoll
- 2024/37: Orienteringer

Saker til behandling

- 2024/38: Telling og status for strandtorn.
- 2024/39: Tiltak for økt tilgjengelighet i Tårnskogen i Jomfruland nasjonalpark.
- 2024/40: Budsjett for søknad om tiltaksmidler og driftsmidler for 2025.
- 2024/41: Eventuelt

Styremøtet fortsetter med befaring for styre- og varamedlemmer i nasjonalparken sammen med Skjærgårdstjenesten og Statens naturoppsyn.

Endelig innkalling med saker sendes ut mandag 11. november.

Vennlig hilsen
Henriette Fluer Vikre
Styreleder

Eirik Dobbedal
nasjonalparkforvalter

Saksbehandler: Eirik Dobbedal, 99 42 90 65 eirik.Dobbedal@statsforvalteren.no

Vedlegg:

Kopi til
Rådgivende utvalg

Innkalling og saker er også å finne på <https://www.nasjonalparkstyre.no/Jomfruland> en uke før møtedato.

Arkivsaksnummer: 2024/10809-0

Saksbehandler: Eirik Johansen Dobbedal

Dato: 30.09.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
	2024/38	18.11.2024

Telling og status for strandtorn - *Eryngium maritimum* - Jomfruland 2024

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret tar forvalters statusoppdatering til orientering. Nasjonalparkforvalter følger opp skjøtsel og overvåkning av strandtorn i tiltaksplanen for 2025. Forsøk med skjøtsel, utsåing av frø og overvåkning videreføres.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Rapport for kartlegging av strandtorn 2024 (vedlegg)

[Kartlegging og forslag til skjøtelsesplan for strandmaurløve, strandmurerbie og strandtorn på Sandbakken, Jomfruland i Kragerø kommune \(Nina-rapport 1550\).](#) (link)

Saksopplysninger

September 2024 gjennomførte Telemark botaniske forening en kartlegging av strandtornplantene (*Eryngium maritimum*) på Jomfruland på oppdrag fra forvaltningsmyndigheten (jf. tiltaksplan 2024). Kartleggingen gir en grundig oversikt for antall planter og tilstand mht. antall blomsterhoder, fertilitet og antall utgatte individer.

Hjemmelsgrunnlag

Verneformål – forskrift

Forskrift om vern av Jomfruland nasjonalpark:

§ 1 Formål

Formålet med Jomfruland nasjonalpark er å ta vare på et større naturområde med geologisk særpreg med israndavsetninger og biologisk mangfold i sjø og på land med særegne og representative økosystemer og landskap som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet er videre å ta vare på:

- a. Naturtyper på sjøbunnen som tareskog, ålegrasenger, bløtbunn og skjellsand, herunder gyte- og oppvekstområder for fisk og skalldyr, som har betydning for økosystemet og økosystemtjenester både i og utenfor nasjonalparken
- b. Naturtyper på land som kystnære sandmarker, dyner, strandenger og edellauvskog
- c. Kystlandskapet på land og i sjø, herunder områder med rullestein og strandvoller
- d. Kulturminner på land og i sjø
- e. Vitenskapelige referanseområder.

I sone A er det et spesielt formål å bevare naturtyper som skogshagemarker, naturbeitemarker, slåtteenger, strandenger og lauvvingstrær, jf. kart som følger av § 2.

§ 13 Skjøtsel

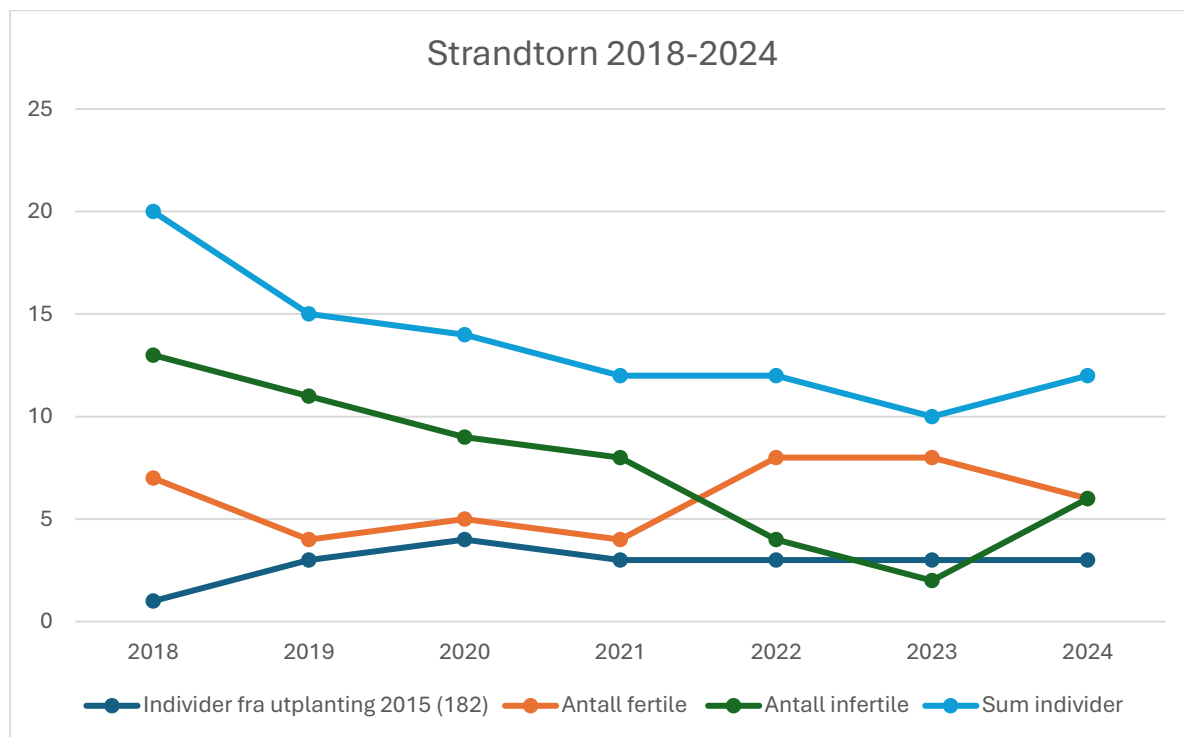
Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019): Bevaringsmål for delområde 5 – sandkyst: «*Det skal være minst 30 strandtornplanter, hvorav minst 10 skal sette frø.*»

Vurdering

Diagrammet viser antall individer som har hatt lik telling plassering mellom 2018 til 2024. Plantene er rester fra den naturlige bestanden på Jomfruland, samt individer som har overlevd fra forsøksplantingen i 2015.

I samme periode er det gjennomført div. forsøk på naturlig og tilrettelagt spiring i kasser og i sand. Utplanting/spredning av frø har pågått siden 2018 og gir derfor ikke representative tall, jf. tellingen av etablerte individer og individer fra den organiserte utplantingen i 2015. Tallene vises ikke i diagrammet, men botanisk forening registrerte 52 individer i 2023, mot 73 i 2024. Samtlige av spirene var sterile.

Sommeren/ høsten 2024 har forvalter gjennomført tiltak rundt etablerte planter som omfatter luking av marehalm, vending av sand og åpning av sandflater i umiddelbar nærhet rundt etablerte planter. Målet er å skape en kontinuitet mellom plantene og se om dette kan bidra til styrking av plantene når konkurransen fra andre vekster begrenses. Det er videre spredd fra eksisterende planter i de åpnete sandarealene.

Strandtorn trives i åpne sandarealer og har vist seg sårbar i konkurranse med bl.a. marehalm. Sammenlikning av foto fra skjøtselsplanen, som ble utarbeidet for nasjonalparken i 2018 med feltobservasjoner i 2023 og 2024, viser en kraftig økning i marehalm langs hele Sandbakken. Flere steder har tidligere påviste strandtorn gått ut i områder hvor marehalmen har økt. Det pågår videre mekanisk og kjemisk bekjempelse av rynkerose på strekningen Sandbakken-Kråka, men omfanget av rynkerose og andre fremmedarter har hele tiden vært begrenset og har ikke utkonkurrert strandtorn.

Trolig er det en gradvis og svært langsom gjengroingsfase av Sandbakken som har foregått de siste 100 årene, hvor etablering av marehalm kun er et trinn i utviklingen.

Det er i dag et økende mosedekke mellom hyttene og bruddkanten på Sandbakken og forvalter observerer økning i oppslag av hassel, eik, furu, osp og bjørk på arealet. Dette indikerer videre at sanddynen har stabilisert seg, fått næringsrikt toppdekke og er inne i en gjengroingsfase som, ved fri utvikling, vil øke i hastighet.

Det er de siste årene gjennomført enkle tiltak i tråd med skjøtselsplanen som overvåking, habitatforbedrende tiltak og utsåing av frø. I 2024 er det gjennomført en kraftigere rensk rundt etablerte individer av strandtorn og sådd ut nye frø. Tiltakene følges opp og videreføres de kommende årene.

Forvalter anbefaler at nasjonalparkstyret følger opp pågående overvåkning og habitatfremmende tiltak. Det vil videre være aktuelt å gjennomføre rydding/luking av oppslag av bar- og løvtrær, samt flekking av mosedekke for å tilrettelegge for strandlevende bier og strandmaurløve. Det vurderes som positivt at solgropen på Sandbakken (utenfor en av hyttene) opprettholdes ved årlig raking/rotasjon av sand.

Forvalter følger også med på den naturlige spredningen av strandtorn på Stråholmen i Breibukta på Østerøya (utenfor nasjonalparken) for å vurdere nye og egnede substrat (voksested) for strandtorn på Jomfruland.

Vedlegg

Strandtomplante sommeren 2024 nord på Øytangen, ca. 20-30 meter fra sjøfuglreservatet på Kråka. Rundt planten ble det påvist to nye spirer, samt ytterligere en spire ca. fem meter mot nord. I løpet av sommeren hadde kuene tråkket ned deler av planten og flere blomster gikk tapt. Planten er delvis utsatt for tråkk fra storfe og sikringstiltak bør vurderes.

Rapport for kartlegging av strandtorn på Jomfruland 2024

Åse Halvorsen, Odd Magne Langerød, Harald Stendalen, Christian Kortner og Bjørn Erik Halvorsen besøkte Jomfruland 19. september 2024. Vi besøkte de opprinnelige strandtornplantene på Sandbakken og mot Kråka, de nyutplantede strandtornplantene fra 2015 nordøst på Øytangen og planter sådd av Nasjonalparken i kasser på Sandbakken i oktober 2018 og senere.

På de fleste av lokalitetene var det fjernet annen vegetasjon nær plantene.

Været i år var preget av en relativt tørr vår og en nedbørsrik sommer.

Jeg har utelatt linjer for lokaliteter som har vært tomme i flere år. Linjer vil bli tatt inn igjen hvis planter blir oppdaget i årene framover.

Av de naturlig oppståtte plantene ble det funnet 2 flere planter enn i 2023. Begge disse var små sterile planter syd for Kråka. Alle lokaliteter som hadde planter i 2023 hadde minst en plante også i år. Det spesielle i år var at det var markant færre blomsterhoder.

For de nyutsatte plantene i 2015 ble de 3 samme plantene som i 2023 også funnet i år.

Vi telte også planter som var sådd av Nasjonalparken i oktober 2018, 2020 og årene etterpå på Sandbakken. Alle var sterile. Det var generelt færre planter i kassene i år enn i fjor. Plantene nærmest Øytangen-brygga var ganske små sammenliknet med relativt kraftige planter i kassene lengst sydvest.

Alle tellinger er registrert på artsobservasjoner.no.

Telemark Botaniske Forening (TBF)
Bjørn Erik Halvorsen (s.)

Resultatet av årets kartlegging var for de naturlig etablerte plantene på Sandbakken og ved Kråka.

Nr.(2012)	Koordinat(32v)	Tilstand
52	NL 35325 27565	1 steril plante (nyfunn 2024 syd for Kråka)
51	NL 35319 27556	1 plante med ca. 15 blomsterhoder 1 steril plante (lokalitet oppdaget 2022 syd for Kråka)
42	NL 35095 27116	1 svenil plante (nyfunn 2023 nord for Øitangen-brygga)
1 - 2	NL 35081 27042	Ingen planter funnet (sist sett plante i 2022)
4 - 13	NL 35049 26955	Ingen planter funnet (sist sett plante i 2021)
19	NL 34845 26759	1 plante med 14 blomsterhoder
20	NL 34845 26756	1 plante med 12 blomsterhoder
21	NL 34843 26756	1 plante med 7 blomsterhoder
22	NL 34832 26741	1 plante med 11 blomsterhoder
23-33	NL 34830 26740	2 sterile planter (2 fertile i 2023)
40	NL 34677 26568	1 plante med ca. 24 blomsterhoder 1 steril plante

I alt 12 planter hvorav 6 fertile. (2023: I alt 10 planter hvorav 8 fertile)

Strandtorn på Øytangen mot Kråka, utplanting i 2015.

Felt 1a NL 35185 27293 1 plante som var veldig ødelagt, trolig tåkket ned av beitende dyr. Den har trolig hatt flere blomsterhoder (3 blomsterhoder i 2023).

Felt 6a NL 35177 27282 1 plante med 6 blomsterhoder (8 blomsterhoder i 2023)

Felt 5a NL 35160 27265 0 (vest for port, sist sett plante i 2021)

Nr. 41 NL 35092 27109 1 plante med 25 blomsterhoder. (Ved Øytangen-brygga). (Den var brukket i 2023, men hadde trolig en del blomsterhoder også det året.)

I alt 3 planter (3 planter i 2023).

Telling 2024 av strandtorn på Sandbakken, utsådd i kasser av Nasjonalparken i oktober 2018 og senere. Funn fra 2023 er satt i parentes. Ingen planter var fertile.

Kasse 01	NL 35098 27079	2 plante funnet (1).
Kasse 04	NL 35089 27047	1 planter funnet (1).
Kasse 08	NL 35073 27011	5 planter funnet (5).
Kasse 09	NL 35068 26977	1 plante funnet (1).
Kasse 15	NL 35041 26938	1 plante funnet (1).
Nye kasser fra 2020 og nyere:		
Kasse 20	NL 34984 26892	6 planter funnet (10).
Kasse 22	NL 34966 26876	2 planter funnet (4).
Kasse 23	NL 34844 26758	4 planter funnet (5).
Kasse 24	NL 34844 26754	15 planter i 4 kasser funnet (25).
Kasse 25	NL 34830 26740	15 planter i 4 kasser funnet (20).
I alt		52 planter funnet (73).

Arkivsaksnummer: 2024/11070-0

Saksbehandler: Eirik Johansen Dobbedal

Dato: 09.10.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
	2024/39	18.11.2024

Tiltak for økt tilgjengelighet i tårnskogen i Jomfruland nasjonalpark

Innstilling fra forvalter

Jomfruland nasjonalparkstyre innvilger dispensasjon fra verneforskriften til oppgradering av stier i tårnskogen jf. kart i vedlegg 1.

Dispensasjonen er hjemlet i verneforskriften § 3 fjerde ledd j.) og begrunnes med at tiltaket følger opp forvaltningsmålet at noen områder i nasjonalparken på Jomfruland skal være tilrettelagt for funksjonshemmede. Området har allerede en viss grad av tilrettelegging og eksisterende stier har en fordelaktig stigning og bredde som reduserer behovet for omfattende tiltak ifbm. økt tilgjengelighet. Området består av bartredominert skog og vurderes å tåle høy bruk.

Tiltaket legges inn i søknad om tiltaksmidler for 2025 til Miljødirektoratet. Nasjonalparkstyret tar en ny vurdering av gjennomføring og omfang basert på direktoratets tildeling av midler til tiltak for 2025.

--- slutt på innstilling ---

Vedlegg

Kartutsnitt: Eksisterende stier i Tårnskogen.

Tilbakemelding fra befarig 27.09.24.

Skjøtselsplan Tårntjenna og Tårnskogen, Jomfruland nasjonalpark 2018.

Saksopplysninger

I styremøte 12.03.2024 stilte styremedlem Terje Mindrebø følgende spørsmål knyttet til universell utforming på Jomfruland:

Hvordan kan nasjonalparkstyret bidra til å fremme tilgjengeligheten i nasjonalparken?

Bedre tilrettelegging: Hvordan kan man tilrettelegge innenfor rammene av verneforskriften? Nasjonalparkforvalter forbereder en sak som ser på kommunens vedtak knyttet til universell tilrettelegging på Jomfruland og mulighetene innenfor verneforskriften.

Som oppfølging av spørsmålet sendte forvalter en henvendelse til Norges handikapforbund, region Oslofjord Vest med invitasjon til befaring av deler av nasjonalparken. Formålet med befaringen var å få økt kunnskap om nå-situasjon og innspill til tiltak som kan gjøres for å øke tilgjengeligheten i deler av verneområdet.

Befaring ble gjennomført de 27. september med manuell og elektrisk rullestol.

Hjemmelsgrunnlag

Verneformål – forskrift

§ 1 femte ledd: Allmennheten skal gis anledning til opplevelse i naturen gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Forvaltningsplan

Side 83: 6.4.6 Annen relevant kunnskap: Universell utforming

Jomfruland er i utgangspunktet godt egnet for besøkende som er bevegelseshemmede, blinde eller svaksynte, og det er antakelig potensiale i å legge bedre til rette for dem. Områder som vurderes til å være aktuelle er Tårnskogen og Øytangen. I verneprosessen la Kragerø kommune spesiell vekt på disse gruppene.

Side 89: Universell utforming

Forvaltningsmål: Noen områder i nasjonalparken på Jomfruland skal være tilrettelagt for funksjonshemmede.

Strategisk grep: Planlegge og gjennomføre i ett område de kommende årene. Samarbeid med Kragerø kommune om tiltak utenfor nasjonalparken.

Tiltak:

- Vedlikehold av toppdekke på stier i Tårnskogen for rullestol.
- Skilting med PCS symboler og blindeskrift i Tårnskogen.
- Grunder tilpasset funksjonshemmede.

Ønskelige tiltak utenfor nasjonalparken er:

- Lettere adkomst fra Tårnbryggaveien til serviceanlegget.
- Oppgradering av serviceanlegg ved Tårnbrygga.
- Skilting med PCS symboler på utsiden av serviceanlegget

Vurdering

Tårnskogen er et område av nasjonalparken som tåler relativt høy bruk. Som oppfølging av skjøtelsesplanen fra 2018 er det gjennomført hogst av fremmede treslag i skogen. Det pågår løpende lusing av oppslag av fremmede treslag, da det etter mange år ligger en betydelig frøbank i bakken. Lerk, edelgran og sitkagran utgjør hoveddelen av oppslagene.

Det er i dag to stier inn i tårnskogen fra Hovedveien. Det går en enkel sti rundt tårntjernet og sumpskogen som fortsetter nordover, med adkomst til tårnhagen og besøkssenteret.

Jf. mål i forvaltningsplanen skal enkelte områder i nasjonalparken være tilrettelagt for personer med nedsatt bevegelse/funksjon. Hovedveien gir rullestolbrukere tilgang til mye av Jomfruland og nasjonalparken og flere stier farbare for rullestol, men ferdsel langs flere av stiene er krevende/ vanskelig ved mye nedbør og i våte perioder. Fra Øytangen er det tilgang til sandstrendene på innsiden.

Foruten områdene på Jomfruland, er Stangnes også et område som er tilgjengelig for personer med nedsatt funksjon. Stien fra parkeringsplassen på Stangnes og ut til kystbruket har høy grad av tilrettelegging. Det nye toalettet på Stangnes har videre universell utforming.

Tårnbrygga på Jomfruland er tilrettelagt for rullestol. Herfra er veien kort til Tårnskogen og videre til utsiden. Strekningen fra Tårnbrygga til nasjonalparken følger veiene og det er lite behov for ytterligere tilrettelegging. I 2024 åpnet besøkssenteret i fyrvokterboligen og området fra tårnområdet, tårnskogen, tårntjernet og til tangplassen på utsiden er blitt et kjerneområde for nasjonalparken på Jomfruland. Med utgangspunkt i vurderingene gjort i forvaltningsplanen, utpeker derfor dette området seg som egnet for økt tilrettelegging, sammenliknet med andre områder i nasjonalparken på øya.

Økt tilrettelegging kan og vil gi økt bruk, men dette anses ikke som en trussel mot verneverdiene i området. En tydelig, tilrettelagt sti vil samtidig kunne bidra til økt kanalisering, hvor flere bruker selve stien, enn områdene rundt.

I 2024 åpnet besøkssenteret i fyrvokterboligen. Etableringen har styrket området som et kjerneområde for aktivitet i og rundt nasjonalparken. Besøkssenteret har videre uttrykt interesse for etablering av en natursti i området rundt tårntjernet. Avklaring av dette gjenstår, men er i tråd med forvaltningsplanens mål om økt tilrettelegging på utvalgte steder i nasjonalparken. Ev. etablering av natursti i regi av besøkssenteret krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

Skjøtselsplan for tårnskogen og tårntjernet (2018)

Naturkvaliteter

I Tårnskogen finnes flere mye brukte turstier som ligger godt i terrenget og som med unntak av Tangveien har stigningsforhold tilpasset universell utforming. Turstiene har en relativt enkel grad av tilrettelegging, noe som er avgjørende for den positive naturopplevelsen det er å ferdes i området.

Forvaltningsmål

Bidra til sikker og trygg ferdsel. Øke fremkommeligheten til Tårntjernet for bevegelseshemmede/ rullestolbrukere.

Skjøtselstiltak

- Større ujevnheter fjernes (stubber og stein).
- På mye brukte stier som skal tilrettelegges for universell utforming (gjelder stien rundt Tårntjernet og begge innfallsportene fra Hovedveien) brukes finkornet grus som gir en fast overflate, bredde minimum 1 m.
- På øvrige stier legges det årlig ut et 5 cm tykt bark-/flislag
- På tangveien og tangplassen legges det årlig ut et 5 cm tykt tanglag.

NB! Av hensyn til fremkommeligheten bør det foretas en rydding av vegetasjonen lang turstien i en bredde på minimum 2 m.

Jf. mål i forvaltningsplanen (2019), foreslåtte tiltak i skjøtelsesplanen for tårnskogen og tårntjernet (2018) og befaringsplan med Norges handikapforbund, fremstår området som godt egnet for økt tilgjengelighet. Området er nasjonalpark og statlig sikra friluftsområde. Tårnskogen ligger sentralt på øya og arealet er eid av Kragerø kommune. Økt tilgjengelighet følger også opp kommunens mål om universell utforming i kommuneplanen for 2018-2030.

Aktuelle tiltak er:

- Etablering av tilrettelagt sti med grus/subbus som blir fast over tid. Stien etableres i en bredde på 100-120 cm og bør markeres med steiner. Steinene bidrar til økt kontrast og gjør stien bedre egnet for personer med nedsatt syn. Stien etableres fra Hovedveien mot tårntjernet, rundt tårntjernet og til tårnhagen (besøksenteret). Forvaltningsmyndigheten må vurdere om man skal tilrettelegge veien ned til tangplassen på utsiden. Tangveien har kulturhistorisk betydning og tilrettelegging vil påvirke opplevelsen av veiens enkle utforming.
- Fjerning av spirea i randsonen av nasjonalparken mot tårnhagen (2025).
- Etablering av skilt som markerer tilrettelagt sti fra aktuelle innfallsporter.

Hensynet til verneforskriften

Jf. verneforskriften § 1 er formålet med Jomfruland nasjonalpark er å ta vare på et større naturområde med geologisk særpreget med israndavsetninger og biologisk mangfold i sjø og på land med særegne og representative økosystemer og landskap som er uten tyngre naturinngrep.

Samtidig skal allmennheten gis anledning til opplevelse i naturen gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Med hjemmel i verneforskriften § 13 kan forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

Naturmangfoldloven § 47 definerer rammen for skjøtsel:

- *Som skjøtsel kan foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep. Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden slik den var da vernearbeidet tok til, jf. § 42 eller § 45 første ledd, kan ikke skje etter denne paragraf.*

Etablering av en sti, jf. forslag ovenfor, innebærer en vesentlig endring av naturtilstanden, sammenliknet med situasjonen da vernearbeidet tok til. Stien har i dag et naturlig preg, uten større tilrettelegging. Samtidig er det relevant å påpeke at den sørlige stien som fører ned til rullesteinstranda, er opparbeidet mht. sanking, lagring og transport av tang og tare fra utsiden, til de dyrkede arealene på innsiden av Jomfruland. Området har derfor en grad av teknisk tilrettelegging, som aktualiserer området for økt tilrettelegging for personer med nedsatt funksjon. De foreslåtte tiltakene vil være reversible.

Forvalter mener derfor at tiltaket faller utenfor forvaltningsmyndighetens generelle adgang til skjøtsel etter § 13 og krever at nasjonalparkstyret fatter et enkeltvedtak. Verneforskriften § 3 fjerde ledd j.) åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til «Oppgradering og

etablering av stier». Forvaltningsplanen har følgende, ikke juridisk bindende, retningslinje til paragrafen:

- *Det kan gis tillatelse hvis tiltaket ikke har vesentlig negativ landskapspåvirkning eller kan være til skade for naturverdier.* (Forvaltningsplan (2019), s. 65).

Stiene i tårnskogen er av enkel standard og oppgradering til tettere på universell utforming vil bl.a. innebære påføring av grus/subbus og markering av stikanten med f.eks. lysere rullestein. Stien følger dagens traseer og tilpasses landskapet ved at terrengformasjoner benyttes i stedet for å fjernes. Stien skal opprettholde sin naturlige form. For strekningen ned mot rullesteinstranda vil det være aktuelt å legge denne stien sentralt i etablert tangvei, slik at ev. traktor kan kjøre ned med et hjul på hver side, ved behov for skjøtselstiltak eller lovlig aktivitet iht. verneforskriften § 9 tredje ledd a.-g.).

Hensynet til annet lovverk

Verneforskriften for Jomfruland nasjonalpark fungerer ikke isolert og tiltak i verneområdet kan også være søknadspiktig etter annet lovverk. Eiendommen tårnskogen, gbnr. 29/18, er eid av Kragerø kommune. I kommuneplanens arealdel er eiendommen avsatt til friområde og tiltak i strid med formålet må ev. dispenseres for. Forvalter har vært i dialog med Kragerø kommune og avklart at tiltaket ikke krever søknad til bygningsmyndigheten for områdene som ligger utenfor 100-metersbeltet, da dette anses som i tråd med plan. Oppgradering av tangveien fra dagens standard med grus og markert kant med stein, vil kreve søknad om dispensasjon fra plan- og bygningsloven § 1-8: Byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjøen.

Tangveien fra tårntjernet og tangveien fra Hovedgården til Saltstein har kulturhistorisk betydning og forvaltningsmyndigheten bør forvalter mener nasjonalparkstyret bør gjøre en ytterligere vurdering av veiens kulturhistoriske betydning, før det ev. iverksettes tiltak som vesentlig endrer veiens uttrykk. Forvalter anbefaler derfor, i første omgang, å tilrettelegge stiene inn til og rundt tårntjernet. Nasjonalparkstyret bør, i samråd med rådgivende utvalg og kulturminnemyndigheten, vurdere om tangveien fra tårntjernet til tangplassen skal tilrettelegges på samme måte.

Tilrettelegging av tangveien kan drøftes når innfallsportene og stien rundt tårntjernet er ferdigstilt. Jf. verneforskriften har grunneiere med tangrett adgang til å benytte plassene, samt kjøre langs etablerte tangveier med motorkjøretøy, dersom sinking av tang inngår i ordinær landbruksaktivitet (jf. verneforskriften §§ 4 f.) og 9 b.). Tiltak må derfor tilpasses lovlig etablert bruk av tangplassene og muliggjøre fortsatt sinking og transport.

Vurdering etter naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Det er utarbeidet en egen skjøtelsesplan for området tårnskogen/tårntjernet fra 2018. Tårnskogen domineres av bartrær og det har de siste årene blitt tatt ut fremmede treslag. Det pågår lusing og nedkapping av oppslag av bl.a. edelgran, sitkagran og lerk i området. Området er offentlig friluftsområde og det er gjennomført en rekke tiltak forut for opprettelsen av nasjonalparken som gir området større preg av park/tilrettelagt område enn øvrige arealer i verneområdet. Skjøtelsesplanen legger til grunn at tårnskogen er mindre sårbart enn andre

områder i nasjonalparken og tåler en viss bruk. Grunnet områdets grad av tilrettelegging, anses det som godt egnet for økt tilpassing mht. universell utforming.

Basert på kunnskap og vurderinger i skjøtelsesplanen og forvaltningsmål i forvaltningsplanen for nasjonalparken, anses kunnskapsgrunnlaget for godt.

§ 9. *(føre-var-prinsippet)*

Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt og føre-var-prinsippet kommer ikke til anvendelse.

§ 10. *(økosystemtilnærming og samlet belastning)*

Etter verneforskriften § fjerde ledd j.) kan forvaltningsmyndigheten tillate oppgradering og etablering av stier. Området Tårnskogen består i dag av barblandings- og sumpskog og det har de siste årene blitt fjernet en rekke fremmede treslag. Målet på sikt er at området skal få utvikle seg mer eller mindre fritt. Området har i dag mye bruk og det er ikke påvist sårbare eller truede arter i området. Området er godt avgrenset. Det finnes i dag to stier inn fra Hovedveien og en sti som går rundt tjernet. Stiene har variert underlag, men enkelte steder finner man grov grus/stien. Oppgradering av stiene iht. plan vurderes ikke å ha vesentlig negativ betydning for økosystemet i skogen. Tiltaket har svært liten påvirkning på øvrig økosystem i Jomfruland nasjonalpark som knytter seg til kulturmark på land og marine verdier i havet.

§ 11. *(kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)*

Tiltaket tar sikte på å skjerme naturen mot skade gjennom økt kanalisering. Tiltaket er reversibelt og ev. kostander bæres av forvaltningsmyndigheten.

§ 12. *(miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)*

Masser som tilføres ifbm. tiltak skal være rene og fri for fremmedarter. Ved bruk av maskiner skal det benyttes materiell som gir minimal påvirkning på underlaget. Nasjonalparkstyret bør benytte firma med erfaring fra til liknende tiltak.

Vedlegg 1 - Kartutsnitt – Eksisterende stier i Tårnskogen

Vedlegg 2 - Tilbakemelding fra befaring 27.09.2024:

Hei igjen

Takk for fin gjennomgang av Jomfruland fredag 27.9

Vi var to stk deltagere som hadde blick på bedre tilgjengelighet under turen på stiene på øya. Anne Beate Stokken i elektrisk rullestol og undertegnede Atle Haglund i manuell rullestol.

Hovedsak for å komme frem utendørs er hvordan dekket er å trille/gå på med rullestol/rullator og i tillegg se for de med nedsatt syn.

Som vi snakka om underveis så ligger materialene (steinene) der for å markere kantene på en gangvei/sti. Ved å tilrettelegge stier så brukes disse som kant for å holde massene samlet over tid. Massene som anbefales er fin subbus som med tiden blir hard og fast. Stubber og røtter og i tillegg de største steiner som stikker opp av bakken som hindrer fremkommelighet fjernes. Steinene på kantene gir også god markering for de med nedsatt syn.

HC toalett som allerede finnes på Jomfruland kystledhytte merkes ved hovedveien for å gjøre publikum bevisst på denne. Veien dit kan det være greit å ha fokus på som iallfall en av

stiene som tilrettelegges best. Ikke sikkert det er noe poeng at alle mindre stier tilrettelegges men at det legges tilrette en hovedåre hvor minst en går så langt ned til sjøkanten som mulig.

På brygga hvor muligheten for å kjøre i land med bil bør det også tilrettelegges venterom med tilkomst med universell utforming og HC toalett (standarder på disse finnes i TEK17) Vi kan evt se på flere detaljer Vdr dette når tiden er tilstede for dette.

Biloppstillingsplasser med HC parkering er en fordel ved brygga og i området tårnet. Minst to plasser på hvert sted. Sistnevnte P plass for å ha denne som utgangspunkt for å kunne forflytte seg videre med et hjelpemiddel rundt på øyas kyststien.

Der det finnes picnikområder er det anbefalt bord med forlenga bordplate med mulighet for å komme inntil bord med rullestol(se vedlagt bilde)

Langs skjærgården er det også enkelte steder mulig å lage plankestier for å komme så nær vannet som mulig(se forslag på vedl bilde)

Legger også med lovverket vdr stier som grunnlag:

«Stier eller turveier må ha et fast og stabilt underlag med bredde på 1,8 m, men kan om nødvendig reduseres til 1,2 m, dersom det er møteplasser hver 25m. Flere kommuner har imidlertid sett fordelene med bredde nok til å komme frem med utstyr til vedlikehold. Med fast underlag tenker man som oftest på grus av»

Vedlegg 3 – Skjøtselsplan Tårnskogen (2018)

12/11/2018

Rapport

**Jomfruland
nasjonalpark**

Skjøtselsplan Tårntjenna og Tårnskogen

Jomfruland nasjonalpark

Kolofon

Utførende institusjon

Asplan Viak As

Kontaktperson

Bjørg Wethal

Publikasjonsnummer

År

Sidetall

Opplag

2018

30

Utgiver

Asplan Viak As

Forfatter(e)

Bjørg Wethal

Tittel – norsk og engelsk

Skjøtselsplan Tårntjenna og Tårnskogen
Jomfruland nasjonalpark

Sammendrag – summary

Hovedmålsettingen for skjøtselsplan Tårntjenna og Tårnskogen er å ivareta naturtyper og artsmangfold på land og landskapsverdier samtidig som det legges til rette for friluftsliv og opplevelser.

Innledningsvis er det gitt en beskrivelse av Jomfruland som er viktig for forståelsen av en helhetlig forvaltning av Jomfruland nasjonalpark. Videre følger en overordnet vurdering av Tårntjenna og Tårnskogen som oppsummeres med 10 bud for skjøtsel. For å gå mer i dybden er Tårntjenna og Tårnskogen inndelt i 8 delområder med en beskrivelse av naturkvaliteter, forvaltningsmål, skjøtselstiltak, prioriteringsrekkefølge og ansvarlig for gjennomføring av tiltak. Turstier er omtalt som eget punkt.

Det er lagt vekt på å ta vare på og videreutvikle variasjonsrikdommen i området, som av flere turgåere, er påpekt som det mest særmerkede for Jomfruland.

Forsidefoto

Tårntjenna, Foto Morten Johannessen

Innhold

1 Innledning	4
1.1 Hensikt	4
2 Beskrivelse Jomfruland	5
2.1 Geologi og topografi	5
2.2 Vegetasjon	7
2.3 Landskap	7
2.4 Naturverdier	9
2.5 Brukerinteresser	9
3 Mål for skjøtsel	10
3.1 Forvaltningsmål for nasjonalparken	10
3.2 Forvaltningsmål Tårntjenna og Tårnskogen	10
4 Tårntjenna og Tårnskogen	12
4.1 Avgrensning skjøtselsplan	12
4.2 Tårntjenna	13
4.3 Tårnskogen	14
5 Skjøtselstiltak	15
5.1 Overordnet vurdering	15
5.2 Inndeling i delområder	17
5.3 Vurdering av delområder	18
6 Faguttrykk	27
7 Litteratur	28
7.1 Rapporter	28
7.2 Inspirasjon	28

1 Innledning

1.1 Hensikt

Hensikten med etablering av Jomfruland nasjonalpark er å ta vare på et større naturområde med geologisk særpreg med israndavsetninger og biologisk mangfold i sjø og på land med særegne og representative økosystemer og landskap som er uten tyngre naturinngrep.

Hovedmålsettingen for skjøtselsplan Tårntjenna og Tårnskogen er å ivareta naturtyper og artsmangfold på land og landskapsverdier samtidig som det legges til rette for friluftsliv og opplevelser.

Skjøtselsplan for Tårntjenna og Tårnskogen skal inngå i en helhetlig forvaltning av Jomfruland nasjonalpark og må sees i sammenheng med geologi og topografi, vegetasjon, landskap, naturverdier og brukerinteresser for hele Jomfruland beskrevet i kapittel 2.

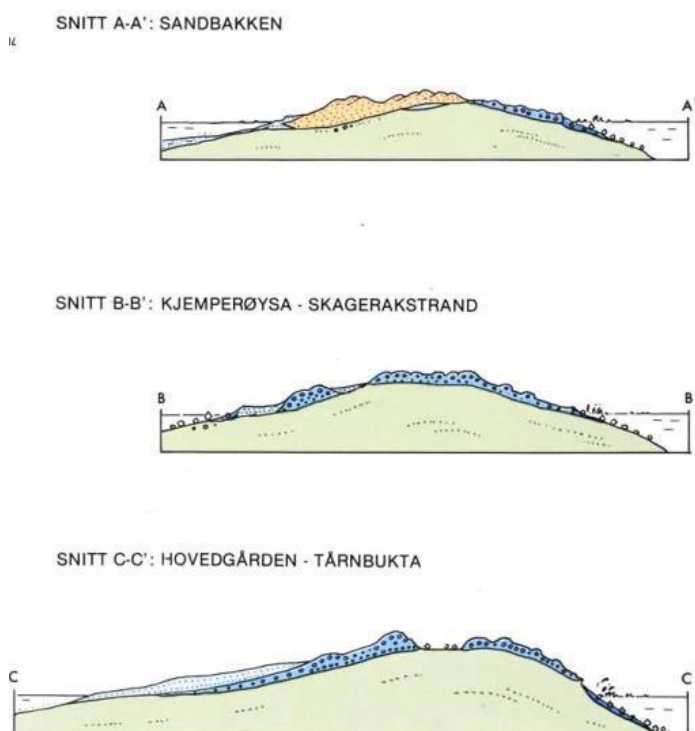

Figur 1-1 Hovedveien Jomfruland, mai 2018

2 Beskrivelse Jomfruland

2.1 Geologi og topografi

Øya Jomfruland er lang og smal med lengde 7,5 km og opptil 1,0 km bredde. Den har en flat ryggform av løsmasser som går opp i 19,81 m på det høyeste punktet sentralt på øya, jf. Figur 2-1 Skjematiske snitt fra kvartærgeologisk kart.

Skjematiske snitt av kvartærgeologisk kart viser fordeling av løsmasseavsetningene på øya.

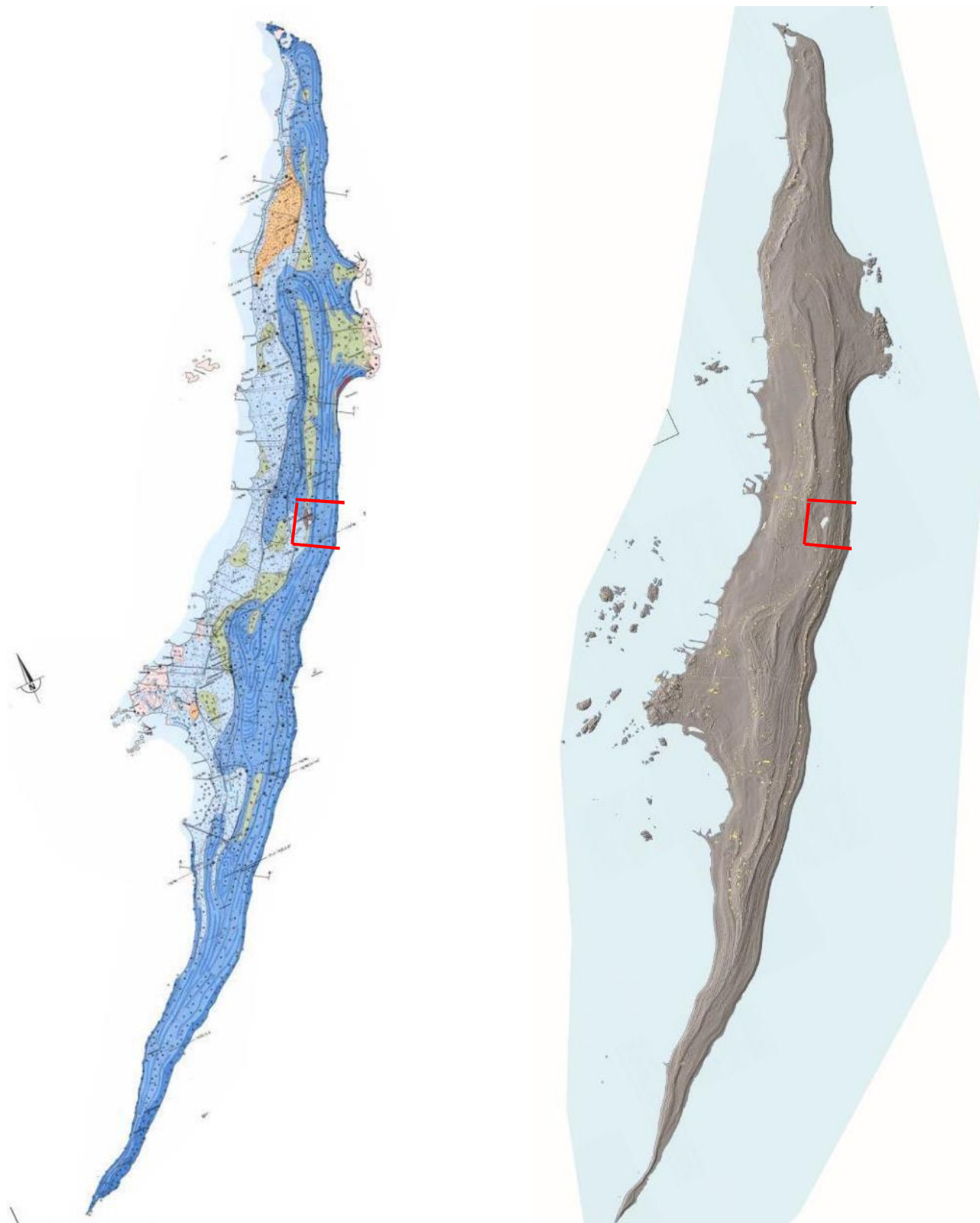
Grønn farge viser den dype avsetningen med moreneleire som opprinnelig ble skjøvet sammen til en rygg av innlandsisen på havbunnen. For 4000 år siden ble de første deler av Jomfruland hevet over havnivået og bølgene vasket og omdannet materialet i overflaten. Moreneleira fikk etter hvert en kappe av strandvasket materiale som danner overflaten i dag. Avsetninger med blokk og stein er vist med mørk blå farge, strandavsetninger er vist med lys blå farge og vindavsetninger med sand er vist med gul farge.

Ved Sandbakken i nord viser snitt A-A') blokk og stein på utsiden og vindavsetninger på innsiden). I sør, snitt B-B' er det blokk og stein i overflaten også på innsiden mellom partier med strandavsetninger. Ved Hovedgården, midt på øya snitt C-C', ligger sanda som en kappe over de grovere massene. Det er disse arealene som utgjør jordbruksarealene på øya. (Kilde: Kvartærgeologiske verneverdige områder i Telemark, Ivar Johan Jansen, 1987)

Figur 2-1 Skjematiske snitt av kvartærgeologiske kart.
Kilde: Kvartærgeologisk kart Jomfruland og Stråholmen, Jan Ivar Jansen 1982

Yttersiden og sørspissen av Jomfruland er dominert av rullestein og strandvoller. På innsiden dominerer finere avsetninger av sand. Terrenget har jevn overflate som skrå mot sjøen. Ved Sandbakken i nordvest er det markerte sanddyner skapt av vinden. Så godt som hele øya har strender som møter havet, sand på innsiden og stor blokkstein langs utsiden og sørspissen. Partiene med berggrunn i dagen, ved Saltstein og Djupodden, danner et unntak. Her er det svaberg som går rett i sjøen.

Figur 10 og 11: Kwartærgeologisk kart og kart med terrengskygge
Kwartærgeologisk kart til venstre viser utbredelsen av løsmasseavsetninger som danner overflaten i dag. Blå farge angir blokk og stein og strandvollene er markert som striper. Lys blå farge angir områder med finmasser og grønn farge områdene hvor den underliggende moreneleira ligger nesten i dagen. Gul farge viser sanddynene på Sandbakken. Grunnfjell er markert med rosa. (Kilde: Kwartærgeologiske verneverdige områder i Telemark, Ivar Johan Jansen, 1987)
Terrengskyggekartet til høyre viser det tydelige mønsteret med strandvoller som dekker store deler av øya. Partier med berg i dagen fremstår som mer knudrete. (Kilde. Ivar Johan Jansen / Fylkesmannen i Telemark)

2.2 Vegetasjon

Vegetasjonen på øya er rik og har stor variasjon. Løsmasseavsetningene gir grunnlag for en frodighet som ellers er helt fraværende i skjærgården. Langs utsiden, er vegetasjonen sparsom ytterst mot sjøen, men med innslag av ulike urte- og grasarter. Skråningene lenger inn er preget av kratt av gran, einer, roser og slåpetorn. Grana har evnen til å formere seg vegetativt ved senkere, dvs. nedbøyde grener som slår rot og sør på øya gir krattet en markert avgrensning av strandsonen.

Skogen langs høyledraget og lags rullesteinstranda gir betydelig skjerm for bebyggelsen og jordbruksarealene på innsiden av øya.

I Tårnskogen, sentralt på øya, er det gode vekstforhold for gran. Den underliggende moreneleira ligger stedvis nesten i overflaten og bidrar til frodige, men også fuktige partier, som arealet rundt Tårntjenna.

Det er ved utarbeidelse av skjøtselsplan for Tårnskogen og Tårntjenna viktig å legge vekt på en ivareta variasjonsrikdommen på Jomfruland. En vandring på stiene på Jomfruland gir helt spesielle og varierte opplevelser og inntrykk, fra Skadden i sør til Kråka i nord avhengig av sti- og veivalg; Utsidaveien, Midtstien, Hovedveien og Innsideveien. Det er for opplevelsen viktig å opprettholde denne variasjonsrikdommen.

2.3 Landskap

Jomfruland byr på svært variert landskap. Beliggenheten i overgangssonen mellom kysten og det åpne havet gir særpregede landskap som for øvrig bare finnes i områder med tilsvarende naturgrunnlag og sjøeksponering.

Den store Ra-avsetningen har gitt en landskapsform med tilnærmet flatt eller svakt skrånende terreng i et område som ellers er preget av knauser og svaberg. Mektigheten og fordelingen av løsmassene har gitt grunnlag for en variasjon i markdekke og frodighet som ellers er helt fraværende i den ytre skjærgården på Sør- og Østlandet. Dette har resultert i landskap som på yttersiden mot havet er preget av rullestein og strandvoller, mens en på innsiden mot land finner åpne kulturlandskap med store sammenhengende arealer med dyrka mark/beitemarker. Høyderyggen langs øya er en særlig markert strandvoll med høyde 2-5 meter. De øvrige vollene er lavere, dannet som parallelle rygger i et mønster som er styrt av fremherskende vinder, vannstrømmer og lo- og leposisjoner i forhold til terrenget omkring.

Figur 2-2 Jordbrukslandskapet

Figur 2-3 Kulturmark med eikeskog Hovedveien

Figur 2-4 Lysåpen fururskog, nord for Tårnskogen

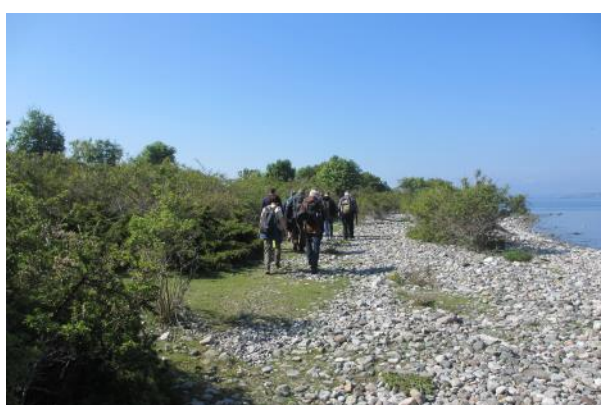
Figur 2-5 Sårbart kulturlandskap Kråka

Figur 2-6 Naturbeitemarker, Saltstein

Figur 2-7 Krattskogen langs rullesteinstranda

Figur 2-8 Særpregget kulturlandskap, Løkstad

Figur 2-9 Skadden

2.4 Naturverdier

Jomfruland har store naturverdier med edellauskog, sandkyst, havstrandvegetasjon og naturbeitemarker av nasjonal verneverdi. Det er få andre steder i Norge som har tilsvarende kombinasjon og mosaikk av naturkvaliteter.

Kulturlandskapet på Jomfruland er dominert av naturbeitemarker, stedvis i mosaikk med kantkratt og med strandenger og skogshagemarker med eik, samt overganger fra sandholdig naturbeitemark til sanddyner og sandstrender.

2.5 Brukerinteresser

Brukerinteressene i området er knyttet til friluftsliv, jordbruk, beite, skogbruk og fiske. Det er husdyr på tre av gårdene. De som har dyr bruker også beite og slått på de andre landbrukseiendommene. Beiteplan som ble godkjent av utvalgte kulturlandskap september 2018 deler Jomfruland inn i 5 beiteområder.

Figur 2-10 Beitesoner Jomfruland

Det er et utbredt stisystem på Jomfruland og i Tårnskogen. I bruksanalysen for Jomfruland nasjonalpark er mange av favorittstedene knyttet til stiforbindelsene lang rullesteinstranda, Øytangen i nord, Tårntjenna/Tårnskogen og Skadden i sør.

3 Mål for skjøtsel

3.1 Forvaltningsmål for nasjonalparken

Formålet med Jomfruland nasjonalpark er å ta vare på et større naturområde med geologisk særpreg med israndavsetninger og biologisk mangfold i sjø og på land med særegne og representative økosystemer og landskap som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet er videre å ta vare på:

- a) Naturtyper på sjøbunnen som tareskog, ålegrasenger, bløtbunn og skjellsand, herunder gyte- og oppvekstområder for fisk og skalldyr, som har betydning for økosystemet og økosystemtjenester både i og utenfor nasjonalparken
- b) Naturtyper på land som kystnære sandmarker, dyner, strandenger og edellauvskog
- c) Kystlandskapet på land og i sjø, herunder områder med rullestein og strandvoller
- d) Kulturminner på land og i sjø
- e) Vitenskapelige referanseområder

I sone A er det et spesielt formål å bevare naturtyper som skogshagemarker, naturbeitemarker, slåtteeenger, strandenger og lauvingstrær, jf. kart som følger av § 2.

I sone B er det et spesielt formål å ta vare på sjøfugl og deres hekkeplasser jf. kart som følger av § 2.

Allmennheten skal gis anledning til opplevelse i naturen gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

3.2 Forvaltningsmål Tårntjenna og Tårnskogen

Forvaltningsmål og tiltak for sone A skal ligge til grunn for utarbeidelse av skjøtselsplan. I henhold til høringsforslag til verneforskriften for nasjonalparken, § 13 skjøtsel, kan Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

Det er med bakgrunn i dette lagt spesiell vekt på forvaltningsformål og tiltak for naturtyper og artsmangfold på land, sone A og landskapsverdier i samsvar med høringsutkast til forvaltningsplan, juni 2018, gjengitt neste side.

Naturtyper og artsmangfold

Generelt forvaltningsmål:

Naturverdier i skogshagemarker, naturbeitemarker, slåtteenger og strandenger som i større eller mindre grad har kommet til gjennom tradisjonell landbruksdrift skal bevares og videreutvikles.

Tiltak:

- Legge til rette for beiting med storfe og sau med beiter regime som er til fordel for verdifulle naturtyper og arter
- Slått av utvalgte arealer
- Hogst og rydding

Forvaltningsmål:

Bidra til å understøtte fortsatt landbruksdrift med beitedyr for å bevare naturverdiene.

Tiltak:

- Samordne med utvalgte kulturlandskap
- Bidra til at tiltak i henhold til beiteplaner for Jomfruland og Stråholmen som er viktige for naturverdiene blir gjennomført
- Tilskudd til tilsyn og flytting av beitedyr
- Tilskudd til selvlukkende grunder og fornyelse av utvalgte gjerder som er viktige for beiting som bevarer naturverdiene
- Kjøp av skjøtselstjenester fra grunneiere med landbruksdrift
- Gratis bruk av statens beitearealer

Forvaltningsmål:

Naturbeitemarker og enger skal ikke være truet av kantkratt som vokser seg større eller nyetablerer seg i åpne områder.

Tiltak:

- Rydding i kantsonene mellom åpen naturbeitemark og buskkratt
- Rydding på arealer som har lang kontinuitet som åpen kulturmark. Mindre i kystkratt på rullesteinsfelt

Forvaltningsmål:

Artsmangfold som er knyttet til tidligere slåttemark skal sikres ved god hevd.

Tiltak:

- Slått etter frøsetting med etterfølgende høstbeiting, alternativt slått og beiting annet hvert år

Forvaltningsmål:

Lavvokst, artsrik flora i naturbeitemarker i fuktenger og strandenger skal bevares.

Tiltak:

- Tilpasset beitetrykk, eventuelt slått

Forvaltningsmål:

Planter med genetiske ressurser for mat og landbruk skal bevares når skjøtsel er forenlig med ivaretagelse av andre verdifulle arter.

Tiltak:

- Bidra til kartlegging av villeple
- Etablere bevaringsområde for genressurser av villeple i samarbeid med Norsk Genressurssenter
- Skjøtsel etter behov
- Villepletrær skal i utgangspunktet ikke fjernes
- Fjerne hageepletrær i nasjonalparken
- Gjerde beitedyr ute fra noen små områder med villepletrær dersom det ikke er påvist rødlistearter som er avhengig av beiting
- Bidra med informasjon til eiere av eiendommer med hageepletrær utenfor nasjonalparken på Jomfruland

Forvaltningsmål:

Slitasje i området ved Øytangen brygge, i sandynene og nordøst på Øytangen, samt ved Saltstein skal holdes på et moderat nivå.

Tiltak:

- Temaplakat på stedet
- Kanalisering

Landskapsverdier

Bevaringsmål:

Naturlige kvartærgeologiske former på rullesteinstranda og strandvollene på utsiden av Jomfruland og på Stråholmen skal bevares.

Tiltak:

- Tilbakeføre massetak ved Tangbukta.
- Vurdere å fjerne nyere steingjerder på rullesteinstranda på Jomfruland som ikke har funksjon for husdyr
- Jevne ut varder og groper etter plan

Forvaltningsmål:

Tradisjonelle steingjerder i landbruket på Stråholmen og Jomfruland skal bevares som verdifulle landskapselementer og kulturminner.

Tiltak:

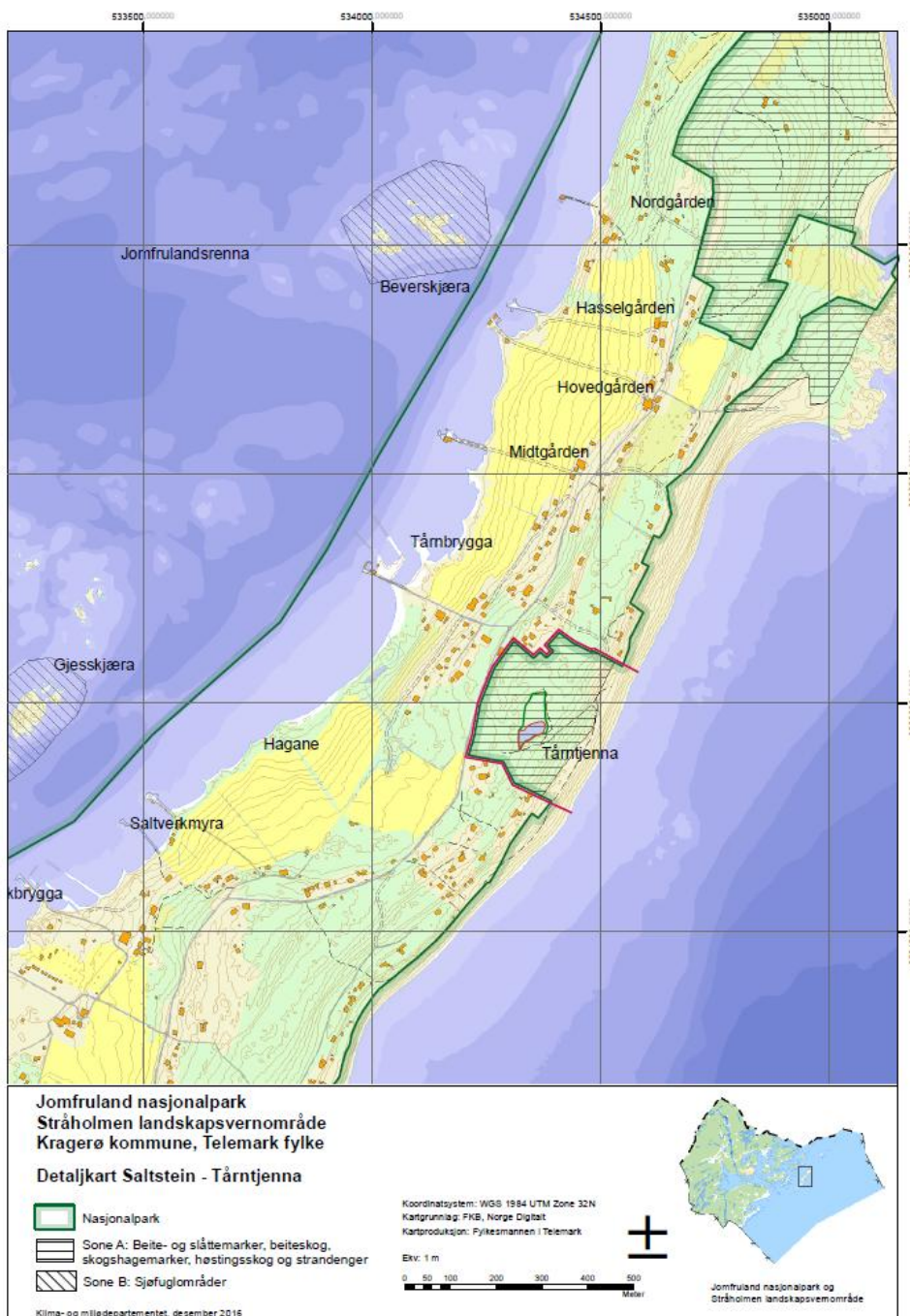
- Vedlikehold og restaurering av steingjerder

4 Tårntjenna og Tårnskogen

4.1 Avgrensning skjøtselsplan

Skjøtselsplan omfatter Tårnskogen og Tårntjenna som er vist med rød heltrukket strek i Detaljkart Saltstein-Tårntjenna, Figur 4-1. Tårnskogen og Tårntjenna inngår i sona A: Beite- og slåttemarker, beiteskog, skogshagemarker, høstingsskog og strandenger.

Tårntjenna og Tårnskogen eies av Telemark fylkeskommune.

Figur 4-1 Jomfruland nasjonalpark, Detaljkart Saltstein-Tårntjenna

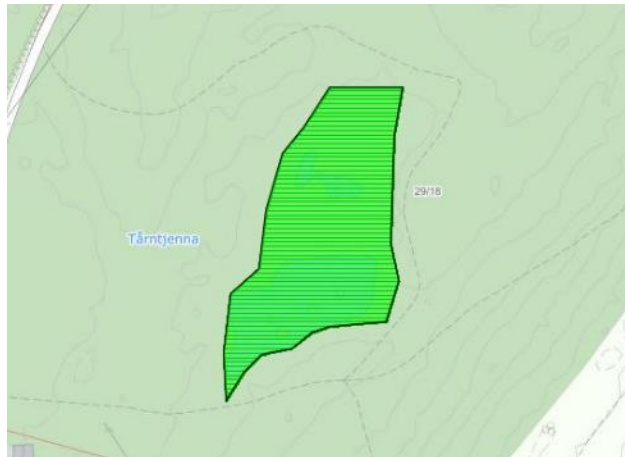
4.2 Tårntjenna

Tårntjenna som ligger i Tårnskogen tilhører kategorien naturlig fisketomme innsjøer og tjern. Lokalteten (BN0092971) er i naturbase vurdert som regionalt viktig (B) da lokaliteten er et verdifullt tjern med en interessant sumpskog i nord. Avgrensningen i naturbase er vist i figur 4-3 og arealet utgjør 4,7 daa.

Tårntjenna ble utdypet på begynnelsen av 1990-tallet (årstall usikkert). Tårntjenna er et relativt fattig skogstjern. Det er mye flytebladvegetasjon i form av hvit nøkkerose. Det er noe strandsumpvegetasjon i form av grøftesoleie, vassgro, sjøsivaks, mannasøtgras og myksivaks. I nord er det en rik sumpskog/ viersumpskog. Mange kunstnere har søkt inspirasjon i Jomfrulands spesielle natur. Theodor Kittelsen, som er født i Kragerø, skal ha malt bildet «Nøkken» ved dette tjernet.

Figur 4-2 Tårntjenna

Figur 4-3 Kartutsnitt fra Naturbase

Jordsmonnet rundt tjernet består av fattig morenemateriale hvor det vokser svak lågurtpreget vegetasjon med hvitveis, fingerlerkespore, gjøksyre, legeveronika, hårfrytle, maurarve m.m. I fuktigere partier vokser vårkål og tiggersoleie.

Følgende fuglearter hekker eller hekker trolig ved Tårntjenna-Tårnskogen: stokkand, ringdue, rødstrupe, svarttrost, måltrost, linerle, kjøttmeis, blåmeis, svarthvitfluesnapper, munk, møller, hagesanger, løvsanger, gransanger, fuglekonge, bokfink, grønnefink, grønnsisik, tornirisk, gulspurv (NT-nær truet) og brunsisik. Tidligere hekket det også rosenfink her. Stokkand har ved flere anledninger hekket ved tjernet, og dette er den eneste hekkelokaliteten for arten på Jomfruland. Det kan være et interessant insektliv knyttet til tjernet og grove trær. Det er bl.a. mye øyenstikkere på lokaliteten.

I 2012 ble det foretatt en omfattende hogst av lauvtrær av skogen rundt tjernet. Sumpskogen ble for det meste spart, men er «parkifisert» i nord og kun enkelte større trær er spart. I vest står det et par grove svartortrær. Den største svartora har en omkrets på 2.50 m og hulrom ved sokkel.

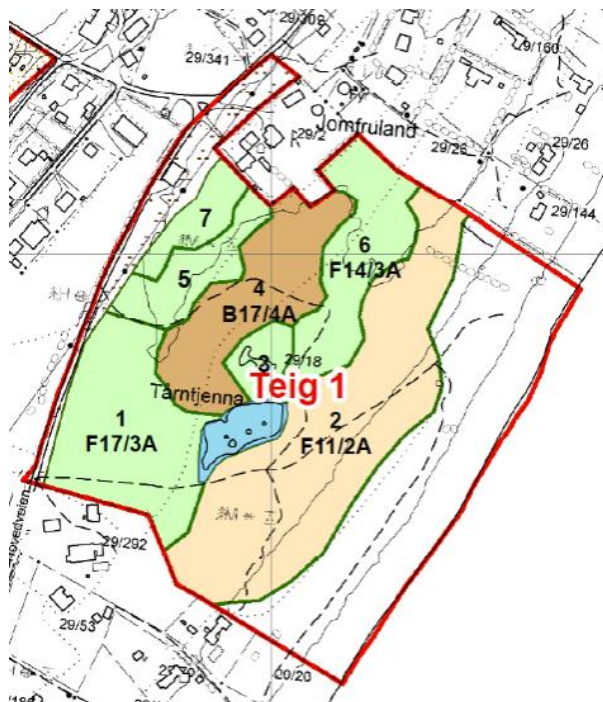

4.3 Tårnskogen

I siste del av 1970-årene ble mye av grana i Tårnskogen skadd av barkbiller og mye av skogen ble tatt ut. Arealet ble i etterkant tilplantet med bartrær. I området vest for Tårntjenna ble det plantet mye fremmede treslag.

AT Skog har på oppdrag fra Telemark fylkeskommune utarbeidet skogbruksplan med miljøregistreringer for gårds- og bruksnummer 19/18 i Kragerø, registreringsår 2018.

Teig 1, som omfatter Tårnskogen, er på i alt 91 daa hvorav 57 daa er produktiv skog og total kubikkmasse 470 m³. Tårnskogen består av relativt ung skog med alder 30-45 år. Det produktive skogarealet er av arealtypen lukket hogst fordelt på 25 daa høy bonitet og 32 daa middels bonitet. 20 daa er i hogstklasse 2 (skog under foryngelse), 28 daa er hogstklasse 3 (yngre produksjonsskog) og 9 daa er hogstklasse 4 (eldre produksjonsskog).

Figur 4-4 Teig 1 med 7 bestandsklasser

Figur 4-5 Ortofoto av teig 1

Skjøtselsplan for Tårntjenna og Tårnskogen vil avvike fra anbefalingen i skogbruksplanen på flere områder. Skogbruksplanen har fokus på å forvalte skogen på best mulig måte med tanke på planlegging, ressursforvaltning, verdiskapning og miljøhensyn, mens skjøtselsplanen har fokus på å ivareta naturtyper og artsmangfold på land og landskapsverdier samtidig som det skal legges til rette for friluftsliv og opplevelser.

5 Skjøtselstiltak

5.1 Overordnet vurdering

Det ble i 2012 foretatt en tynning ved Tårntjenna og i skogen mellom Tårntjenna og stien i vest. Dette i samsvar med landskapsanalyse og skjøtselsplan for Jomfruland beitelag, november 2007. Det har ved denne hogsten vært liten fokus på fremmede treslag.

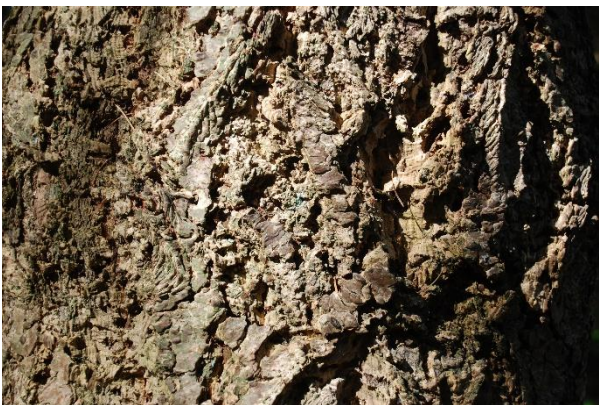
Ved befaring i området viser det seg at det er en stor andel fremmede bartreslag i området, spesielt nord og vest for Tårntjenna, men også helt ned mot rullesteinstranda. Det er registrert blant annet følgende arter: edelgran, vrifuru (contortafuru), lerk, hemlokk og sitkagran i tillegg til enkelte hagevekster.

I områder vest for Tårntjenna, hvor det ble foretatt tynning i 2012, er det registrert et stort antall frøplanter og ungtrær av edelgran, sitkagran og lerk. Vrifuru og hemlokk ser ikke ut til å ha samme spredningsevne. Fremmede arter er en av de største truslene for naturmangfoldet. De første årene må skjøtselen i området ha fokus på å hogge ut alle de store frøtrærne av edelgran, sitkagran og lerk og samtidig fjerne ungtrær og frøplanter. Dette bør også omfatte tilgrensende områder (gnbn 29/2 som eies av Kystverket, gbn 29/26 som eies Arne-Olav Løkstad og området langs høgspenlinja gbn 29/18 som eies av Telemark fylkeskommune) for å hindre videre spredning.

For det biologiske mangfoldet er det viktig med et variert skogsbilde. Det foreslås å dele området inn i delområder med bakgrunn i vekstforhold, vegetasjonstype og bruk av området som friluftsområde, herunder mye brukte stier. Gjennom tynning bør det legges til rette for egne lauvtrebestand, lauvtrær i grupper og som enkeltrær. I andre områder bør det tilstrebes en blanding av gran og furu med innslag av lauv. Gran har vært et naturlig treslag i Tårnskogen. En blanding av furu i grandominerte bestand gir bedre stabilitet enn rene granbestand. Det må ved skjøtsel av Tårnskogen også legges vekt på vegetasjonens betydning som vindskjerm.

For å øke de biologiske kvalitetene må gamle og grove trær få lov å stå. Det er ønskelig med et større innslag av død ved og hule trær. Kantsonene/kantkrattet har en viktig funksjon som skjul og korridor for mange arter, spesielt kantsonen/kantkrattet ut mot rullesteinstranda. I etablerte kantsoner skal det normalt ikke utføres tynning eller rydding, her skal kantsonen få utvikle seg mest mulig naturlig. Det bør legges til rette for å utvikle en bredere flersjiktet kantsone rundt Tårntjenna med trær og busker i forskjellige høydesjikt.

Ut fra et frilufthensyn er det videre et stort ønske om å opprettholde et variert skogsbilde, med lauvskog, barskog, åpne sletter, urørt eldre skog og flotte enkeltstående solitærtrær, for eksempel villapal, eik, furu, barlind, selje mm. Hogstavfall fra bartrær og langs stier/skiløyper må fraktes ut av området.

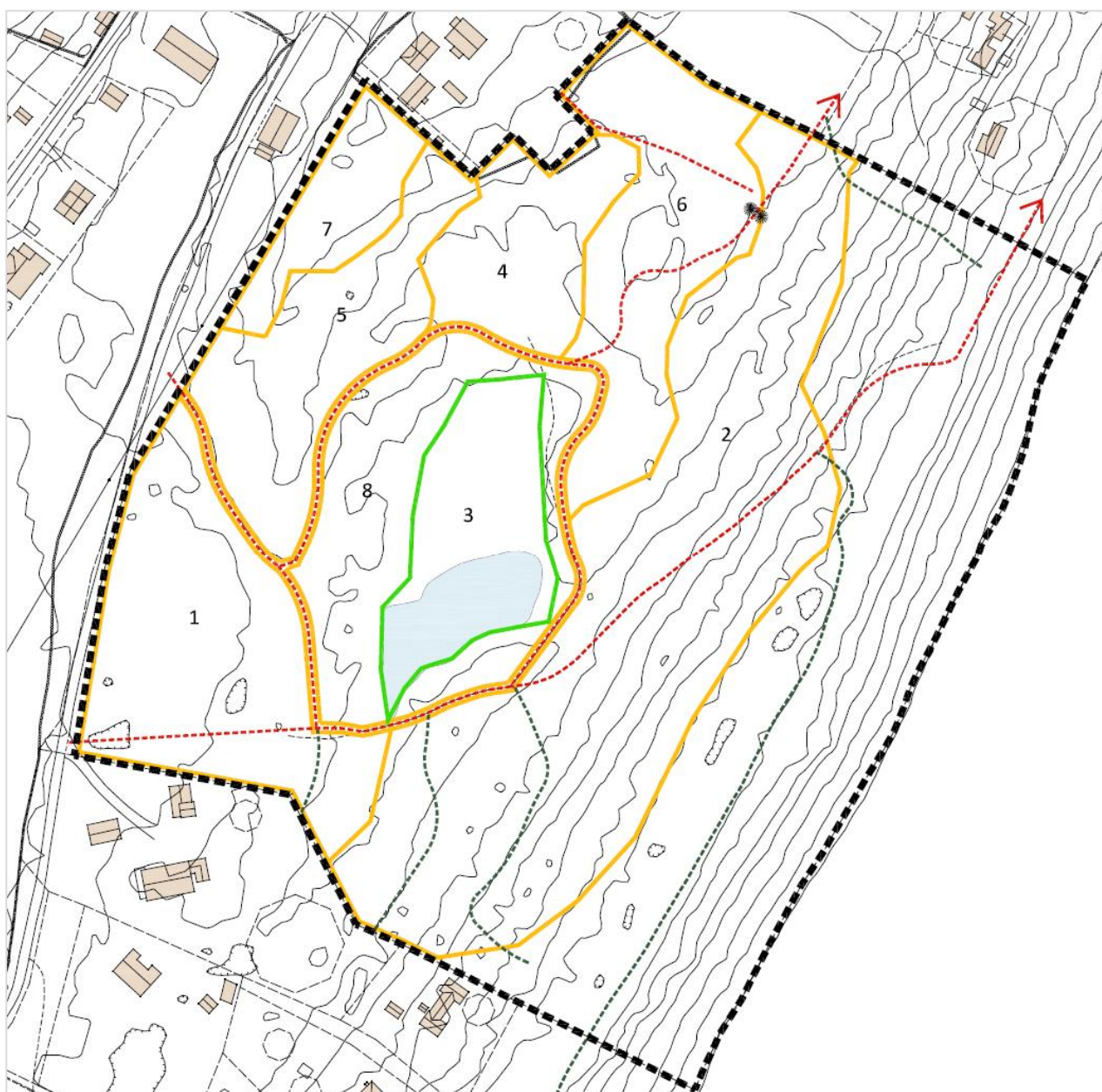
Tårnskogen og Tårntjenna	10 Bud for skjøtsel
<p data-bbox="172 338 699 409">Fremmede treslag på full fremmarsj i Tårnskogen</p> <p data-bbox="172 846 470 878">Figur 5-1 Kongler av lerk</p> <p data-bbox="172 1339 502 1370">Figur 5-2 Kongler ev vrifuru</p> <p data-bbox="172 1832 486 1863">Figur 5-3 Bark av hemlokk</p>	<p data-bbox="798 338 1204 369">Tårnskogen og Tårntjenna</p> <ol data-bbox="798 376 1428 1473" style="list-style-type: none"> 1. Alle fremmede treslag skal på sikt fjernes. 2. All naturlig furu, gran og eik skal i utgangspunktet bevares. 3. Jomfruland har et av landets største bestander av villapal¹. Enkeltplanter og naturlige bestand av villapal skal bevares ved at landskapet holdes åpent 4. Det er registrert flere eksemplarer av barlind i Tårnskogen. Barlind er helt i ytterkanten av sin utbredelse i Norge. Enkeltplanter av barlind skal bevares. 5. Det må legges vekt på skånsom skjøtsel. Trær og busker kuttes helt ned til bakken ved bruk av motorsag/ ryddesag. Små frøplanter rives opp med roten. 6. Trevirke drives ut med traktor, vinsj og tømmerhenger for å unngå kjøreskade. Dette må skje på frossen mark. Lunneplass anlegges langs Hovedveien ved eksisterende stier inn til området. 7. Grankvist og kvist fra fremmede bartrær fraktes ut av området. Surt strøsjikt fra bartrær fjernes med rive og rake. Kvist fra lauvtre fliskuttes på stedet ved bruk av mobil flishugger og lagres på tilvist flislager ev. legges på etablerte stier. 8. Detaljert botanisk kartlegging og insektkartlegging <p data-bbox="798 1512 1212 1543">Tangveien og Tangplassen</p> <ol data-bbox="798 1550 1348 1662" style="list-style-type: none"> 9. Tangveien og Tangplassen representerer flere hundre års kulturhistorie og skal holdes i hevd. <p data-bbox="798 1691 1069 1722">Rullesteinstranda</p> <ol data-bbox="798 1729 1428 1841" style="list-style-type: none"> 10. Alle inngrep i rullesteinstranda i form av solgroper, varder fjernes med unntak av en mye brukt solgrop, jf. egen plan.

¹ Naturmuseum, botanisk hage, Universitetet i Agder og Nibio (Norsk institutt for bioøkonomi) har foretatt en registrering og genetisk karakterisering av villapal på Jomfruland

5.2 Inndeling i delområder

Inndeling i delområder har tatt utgangspunkt i bestandsinndelingen i Skogbruksplan, 2018 med mindre justeringer. Avgrensning av naturtypelokaliteten Tårntjenna er opprettholdt i samsvar med avgrensning i naturbase (grønn strek), mens det er opprettet et eget delområde 8, avgrenset av stisystemet rundt Tårntjenna.

Figur 5-4 Inndeling i delområder, gul heltrukket linje. Grønn strek viser avgrensning av lokalitet i naturbase. Rød stippet linje viser mye brukte stier. Grønn stippet linje viser lite brukte stier.

5.3 Vurdering av delområder

DELOMRÅDE 1	
<p>Bestandsdata</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bonitet F17 – Hogstklasse 3A – Alder 40 år – Kubikkmasse: 60 m³ gran, 117 m³ furu, 18 m³ lauv – Totalt areal 8,6 daa – Produktivt areal 8,6 daa <p>Figur 5-5 Merking av fremmede treslag</p> <p>Figur 5-6 Vrifuru</p>	<p>Naturkvaliteter</p> <p>Skogen i området er et resultat av ønske om å prøve ut fremmede treslag på Jomfruland. Skogen består i hovedsak av partier med edelgran, vrifuru (contortafuru), lerk, hemlokk og sitkagran som er en trussel for naturmangfoldet.</p> <p>Forvaltningsmål</p> <p>Formålet er på sikt å etablere en lysåpen granskog med innslag av furu med Kittilsens «Jomfruene» som forbilde.</p> <p>Skjøtselstiltak</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fjern fremmede treslag (edelgran, lerk, hemlokk og sitkagran) merket med rødt bånd. – Vrifuruene må stå inntil ny vegetasjon er godt etablert, ca. 20 år, for å unngå store åpne hogstflater. I tette bestand tillates noe tynning i forbindelse med hogst vinter 2018/2019. – Årlig skjøtsel for å fjerne frøplanter av fremmede treslag – Etter 2-3 år kan det være aktuelt å regulere oppslag av lauvtrevegetasjon som følge av økt soltilgang. – Det skal etter hogst legges til rette for naturlig foryngelse av gran og furu. Siden det i dag er lite norsk gran i delområdet, kan det være aktuelt å samle frø fra eksisterende graner på Jomfruland. <p>NB! Det må ved hogst i området legges vekt på å unngå skade på trær og busker som hører naturlig hjemme i vår flora.</p> <p>Prioritet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Fjerning av fremmede treslag med unntak av vrifuru, vinter 2018/2019 <p>Ansvarlig for gjennomføring av tiltaket</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hogst og trefrydding: Tjenestekjøp – Fjerning av frøplanter: Tjenestekjøp

DELOMRÅDE 2	
<p>Bestandsdata</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bonitet F11 – Hogstklasse 2A – Alder 30 år – Kubikkmasse: 0 m³ – Totalt areal 20,6 daa – Produktivt areal 19,9 daa <p>Figur 5-7 Sitkagran ned mot tangplassen. Sitkagran viser stor tilpasningsevne og formerer seg vegetativt i likhet med norsk gran</p> <p>Figur 5-8 Flyteblad</p> <p>Figur 5-9 Solgroper på rullesteinstranda</p>	<p>Naturkvaliteter</p> <p>Ned mot rullesteinstranda er forekommer naturlig vindpåvirket krattvegetasjon. Vegetasjon preges av partier av lys- og varmekrevende busker og urter som ikke er konkurransedyktige i sluttet skog. Her opptrer blant annet slåpetorn, einer, vivendel, ubestemte rosearter samt gran, furu og lauvtrær (selje, rogn). Slike kantkratt er verdifulle hekkeområder for fugl og for ulike insektgrupper som sommerfugler. Innimellom er det gressletter med hårsveve, strandnellik, våskrinneblom, skjørbuskurt, ryllik, bitter bergknapp, småstorkenebb</p> <p>Grana i området formerer seg vegetativt ved nedbøyde grener som slår rot og danner et tett markdekke. Dette er svært karakteristisk for området.</p> <p>Forvaltningsmål</p> <p>Formålet er å opprettholde kantvegetasjon /kantkratt og det særpregete landskapet.</p> <p>Skjøtselstiltak</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fjern fremmede treslag (sitkagran) merket med rødt bånd – Årlig vedlikehold av tangvei/ tangplass – Alle inngrep i rullesteinstranda i form av solgroper, varder fjernes (årlig) <p>Prioritet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Fjerning av fremmede treslag, vinter 2018/2019 2) Vedlikehold av tangvei/tangplass 2) Fjerning av varder, solgroper på rullesteinstranda med unntak en solgrop <p>Ansvarlig for gjennomføring av tiltaket</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hogst og trefrydding: Tjenestekjøp – Vedlikehold av tangvei/tangplass: Tjenestekjøp – Fjerning av varder og solgroper: Tjenestekjøp

DELOMRÅDE 3 TÅRNTJENNA	
<p>Bestandsdata</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bonitet B14 – Hogstklasse 3B – Alder 45 år – Kubikkmasse: 0 m³ – Totalt areal 4,7 daa – Produktivt areal 2,0 daa <p>Figur 5-10 Sumpskog</p> <p>Figur 5-11 «Parkifisering» av området på østsiden av tjernet møblert med rasteplassbord som ikke er tilpasset omgivelsene.</p> <p>Figur 5-12 Flytebladvegetasjon</p>	<p>Naturkvaliteter</p> <p>Tårntjenna er et relativt fattig skogstjern. Det er mye flytebladvegetasjon (hvit nøkkerose) i tjernet. I nord er det et område med strandsumpvegetasjon i form av svartor, grøftesoleie, vassgro, sjøsivaks, mannasøtgras og myksivaks m.fl.</p> <p>Stokkand har ved flere anledninger hekket ved tjernet. Dette er den eneste hekkelokaliteten for arten på Jomfruland.</p> <p>Forvaltningsmål</p> <p>Formålet er å etablere en bredere kantsone langs vannet. Mystikken og trollskapen som hviler over området må tilbakeføres. Legge til rette for økt fugleliv.</p> <p>Skjøtselstiltak</p> <ul style="list-style-type: none"> – Det foretas ikke ytterligere hogst rundt tjernet med unntak av fjerning av fremmede treslag (stor lerk) på østsiden av tjernet. – Det skal etter hogst legges til rette for naturlig foryngelse av stedegen lauvtrevegetasjon i kantsonen. Småplanter må skjermes for beiting. – Benker, bord og tilrettelegging av bålplasser må tilpasses området karakter og bruk. – Det bør sette opp fuglekasser, spesielt for stær og vendehals pga. av mangel på hule trær <p>Prioritet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Fjerning av fremmede treslag (lerk), vinter 2018/2019 2) Småplanter av stedegen vegetasjon må skjermes for beiting. Behov for justering av beiteplan (2019) 3) Designe bord, benker tilpasset området karakter 4) Fuglekasser 2020 <p>Ansvarlig for gjennomføring av tiltaket</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hogst: Tjenestekjøp – Designe bord, benker: Tjenestekjøp – Fuglekasser: Tjenestekjøp

DELOMRÅDE 4	
<p>Bestandsdata</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bonitet B17 – Hogstklasse 4A – Alder 40 år – Kubikkmasse: 45 m³ gran, 95 m³ lauv – Totalt areal 3,8 daa – Produktivt 3,8 daa <p>Figur 5-13 Lauvskog langs stien fra Fyrstasjon</p> <p>Figur 5-14 Blandingskog Kilde: Google 2012</p> <p>Figur 5-15 Blandingskog Kilde: Google 2012</p>	<p>Naturkvaliteter</p> <p>Området består av blandingskog av ulike arter gran og lauv med hovedvekt av lauv.</p> <p>Det er et parti med mye edelgran nordvest i området og sitkagran langs et uttørket fuktig i øst.</p> <p>Forvaltningsmål</p> <p>Formålet er på sikt å utvikle en eldre blandingskog av ulike lauvtrær, «urskogifisering». Forekomsten av gamle, store trær (evighetstrær) er et viktig miljøelement i «urskogifiseringen».</p> <p>Skjøtselstiltak</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fjern fremmede treslag (edelgran og sitkagran) merket med rødt bånd, vinter 2018/2019. Dette omfatter også edelgranene inne på gnbr 29/2, Kystverkets eiendom. – Årlig skjøtsel for å fjerne frøplanter av fremmede treslag – Fristill enkelte evighetstrær (villapal, storvokst selje og furu)². – Opprydding i gammelt flislager langs stien <p>NB! Gamle trær kan utgjøre en sikkerhetsrisiko for publikum. Disse avsettes derfor ikke langs stier, veier og plasser hvor publikum ferdes.</p> <p>Prioritet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Fjerning av fremmede treslag, vinter 2018/2019 2) Fristille evighetstrær, vinter 2018/2019 <p>Ansvarlig for gjennomføring av tiltaket</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hogst: Tjenestekjøp – Fristille evighetstrær: innleid mannskap – Fjerning av frøplanter: Tjenestekjøp – Opprydding av gammelt flislager: Tjenestekjøp

² Fjerne alle unge trær under krona og minimum 5-10 m utenfor krona.

DELOMRÅDE 5	
<p>Bestandsdata</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bonitet F14 – Hogstklasse 3A – Alder 35 år – Kubikkmasse: 19 m³ furu, 8 m³ lauv – Totalt areal 5,60 daa – Produktivt 5,60 daa <p>Figur 5-16 Frøplanter av edelgran i kraftig vekst</p> <p>Figur 5-17 På grensa til fyrboligen</p>	<p>Naturkvaliteter</p> <p>Området består av blandingsskog av lauv og furu med hovedvekt av furu.</p> <p>Det er et parti med mye edelgran nordvest i området, vrifuru mot øst og noe lerk i sør ned mot stien.</p> <p>Forvaltningsmål</p> <p>Formålet er å utvikle en blandingsskog av furu og lauvtrær. Det legges vekt på å fristille enkelte evighetstrær og etablere lysåpne flater/partier.</p> <p>Skjøtselstiltak</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fjern fremmede treslag (edelgran, vrifuru, lerk) merket med rødt bånd, vinter 2018/2019. – Årlig skjøtsel for å fjerne frøplanter av fremmede treslag – Fristill enkelte evighetstrær (villapal, storvokst selje og furu) <p>Prioritet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Fjerning av fremmede treslag, vinter 2018/2019 2) Fristille evighetstrær, vinter 2018/2019 <p>Ansvarlig for gjennomføring av tiltaket</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hogst: Tjenestekjøp – Fristille evighetstrær: Tjenestekjøp – Fjerning av frøplanter: Tjenestekjøp

DELOMRÅDE 6	
<p>Bestandsdata</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bonitet F17 – Hogstklasse 3A – Alder 40 år – Kubikkmasse: 60 m³ gran, 117 m³ furu, 18 m³ lauv – Totalt areal 6,7 daa – Produktivt 6,7 daa	<p>Naturkvaliteter</p> <p>Blandingsskog av gran, lauv og furu med hovedvekt på furu. Enkeltforekomster av barlind.</p> <p>Det er et parti med hagevekster langs hagemuren og stien. Nord i området finnes flere store lerker, sitkagraner og stort oppslag av edelgran. I tillegg finnes det en del sitkagraner langs uttørret fuktsig.</p> <p>Forvaltningsmål</p> <p>Formålet er på sikt å etablere en blandingsskog med hovedvekt av furu med enkelte lysåpne partier og fristilling av evighetstrær.</p> <p>Skjøtselstiltak</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fjern fremmede treslag (lerk, edelgran og sitkagran) merket med rødt bånd samt hagevekster, vinter 2018/2019. – Årlig skjøtsel for å fjerne frøplanter av fremmede treslag – Småflatehogst (lysåpne partier) i tilknytning til sti – Fristill enkelte evighetstrær (villapal, storvokst selje og furu) <p>NB! Det er aktuelt med oppstamming av barlind for å unngå husdyrforgiftning.</p> <p>NB! Store sitkagraner og lerker rett på utsiden av skjøtselsområdet på gbnb 29/26, Arne Olav Løkstads eiendom, må hogges for å unngå videre spredning.</p> <p>Prioritet</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fjerning av fremmede treslag og hagevekster, vinter 2018/2019 – Småflatehogst, vinter 2018/2019 – Fristille evighetstrær, vinter 2018/2019 <p>Ansvarlig for gjennomføring av tiltaket</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hogst: Tjenestekjøp – Småflatehogst: Tjenestekjøp – Fristille evighetstrær: Tjenestekjøp – Fjerning av frøplanter: Tjenestekjøp
	
<p>Figur 5-18 To store sitkagraner</p>	
	
<p>Figur 5-19 Parti med furuskog</p>	

DELOMRÅDE 7	
<p>Bestandsdata</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bonitet F14 – Hogstklasse 3B – Alder 30 år – Kubikkmasse: 1 m³ gran, 3 m³ furu, 3 m³ lauv – Totalt areal 2,4 daa – Produktivt 2,4 daa <p>Figur 5-20 Sti fra Hovedveien Kilde:Google 2012</p> <p>Figur 5-21 Langs stein. Kilde: Google 2012</p> <p>Figur 5-22 Område sett fra Hovedveien</p>	<p>Naturkvaliteter</p> <p>Randsone ut mot Hovedveien hvor ryddesone langs høyspentlinja danner en markant grense.</p> <p>Det er et parti i nord-nordvest med stort oppslag av edelgran. Edelgran har begynt å trekke seg helt ned mot Hovedveien.</p> <p>Forvaltningsmål</p> <p>Etablere en variert kantsone som kan bidra til å myke opp den strenge linjeføringen.</p> <p>Skjøtselstiltak</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fjern fremmede treslag (edelgran) merket med rødt bånd, vinter 2018/2019. – Årlig skjøtsel for å fjerne frøplanter av fremmede treslag – Småflate- og kanthogst (lysåpne partier) i tilknytning til høyspentlinja for å få en mykere overgang, vinter 2018/2019 <p>NB! Det bør etableres ny vegetasjon ut mot Hovedveien som bidrar til å myke opp linjeføringa.</p> <p>NB! Edelgranene mellom Hovedveien og høyspentlinja på gbn 29/18, Telemark fylkeskommune eiendom, må hogges for å unngå videre spredning.</p> <p>Prioritet</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fjerning av fremmede treslag, vinter 2019/2019 – Småflate- og kanthogst, vinter 2018/2019 <p>Ansvarlig for gjennomføring av tiltaket</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hogst: Tjenestekjøp – Småflate- og kanthogst: Tjenestekjøp – Fjerning av frøplanter: Tjenestekjøp

DELOMRÅDE 8	
<p>Bestandsdata</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bonitet F14 – Hogstklasse 3B – Alder 30 år – Kubikkmasse: 1 m³ gran, 3 m³ furu, 3 m³ lauv – Totalt areal 6,5 daa – Produktivt 6,5 daa <p>Figur 5-23 Stien vest for tjernet Kilde: Google 2012</p> <p>Figur 5-24 Glissen skog, mest lerk</p> <p>Figur 5-25 Kantvegetasjon mot tjernet som ble fjernet under hogsten 2012 Kilde: Google 2012</p>	<p>Naturkvaliteter</p> <p>Det ble i 2012 foretatt hogst i området som nå fremstår som meget glissen, spesielt vest for tjernet.</p> <p>Gjenstående trær er i hovedsak lerk og noen hemlokk. Disse må fjernes da de viser meget stor evne til spredningene, noe som har sammenheng med gode lysforhold etter at området er åpnet opp.</p> <p>Forvaltningsmål</p> <p>Formålet er på sikt å etablere en bredere vegetasjonsskjerm langs tjernet. Det legges opp til et rent lauvtrebestand. Skjøtselstiltak i delområde 3 må sees i nær sammenheng med delområde 8.</p> <p>Skjøtselstiltak</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fjern fremmede treslag (lerk og hemlokk) merket med rødt bånd, vinter 2018/2019. – Årlig skjøtsel for å fjerne frøplanter av fremmede treslag – Det skal etter hogst legges til rette for naturlig foryngelse av eik, bjørk, hassel, or og rogn. Småplanter må skjermes for beiting. <p>NB! Det kan være aktuelt å samle nøtter eller flytte frøplanter fra andre bestand. Behovet for aktive tiltak bør vurderes på nytt i løpet av 5-10 år.</p> <p>Prioritet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Fjerning av fremmede treslag, vinter 2019/2019 2) Småplanter av stedegen vegetasjon må skjermes for beiting. Behov for justering av beiteplan (2019) <p>Ansvarlig for gjennomføring av tiltaket</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hogst og trerydding: Tjenestekjøp – Fjerning av frøplanter: Tjenestekjøp

STIER	
Innfallspor	Naturkvaliteter I Tårnskogen finnes flere mye brukte turstier som ligger godt i terrenget og som med unntak av Tangveien har stigningsforhold tilpasset universell utforming. Turstiene har en relativt enkel grad av tilrettelegging, noe som er avgjørende for den positive naturopplevelsen det er å ferdes i området.
	Forvaltningsmål Bidra til sikker og trygg ferdsel. Øke fremkommeligheten til Tårntjernet for bevegelsehemmede/rullestolbrukere.
<p>Figur 5-26 Eksisterende tursti, innfallspore fra Hovedveien i nord, der høyspentlinja krysser.</p>	Skjøtselstiltak <ul style="list-style-type: none"> – Større ujevnheter fjernes (stubber og stein). – På mye brukte stier som skal tilrettelegges for universell utforming (gjelder stien rundt Tårntjernet og begge innfallsporene fra Hovedveien) brukes finkornet grus som gir en fast overflate, bredde minimum 1 m. – På øvrige stier legges det årlig ut et 5 cm tykt bark-/flislag – På tangveien og tangplassen legges det årlig ut et 5 cm tykt tanglag.
	NB! Av hensyn til fremkommeligheten bør det foretas en rydding av vegetasjonen lang turstien i en bredde på minimum 2 m.
Midtstien	Prioritet <ol style="list-style-type: none"> 1) Påføring av bark/flis på eksisterende turstier i forbindelse med hogst vinter 2018/2019 2) Utbedring av tursti rundt Tårntjernet for å øke fremkommeligheten for bevegelsehemmede/rullestolbrukere, 2020
	Ansvarlig for gjennomføring av tiltaket <ul style="list-style-type: none"> – Utbedring stier: Tjenestekjøp
<p>Figur 5-28 Eksisterende tursti, Midtstien</p>	

6 Faguttrykk

Bestand:

- Ett skogområde/behandlingsenhet på minst 2 daa med en viss jevhet i bonitet, alder, tetthet og treslag.

Bonitet:

- Høy bonitet (17 og høyere)
- Middels bonitet (11-14)
- Lav bonitet (8 og lavere)

Et uttrykk for markas evne til å produsere trevirke når den er bestokket med et treslag som passer for vekstforholdene på vedkommende sted. Eksempel: På bonitet G17 vil grana nå en høyde på 17 m ved 40 års der i brysthøyde (1,3 m over midlere bakkenivå), F14 er bevokst med furu som forventes å bli 14 med samme alder.

Hogstklasse:

- Hogstklasse 1 Skog under foryngelse
- Hogstklasse 2 Foryngelse og ungskog
- Hogstklasse 3 Yngre produksjonsskog
- Hogstklasse 4 Eldre produksjonsskog
- Hogstklasse 5 Gammel skog

Tetthet (brukes i sammenheng med hogstklasse):

- A = Tilfredsstillende tetthet
- B = Utilfredsstillende tetthet

Lukket hogst

- Hogst skal skje i forhold til den lukkede hogstformen som er best egnet på stedet. Det kan hogges småflater inntil 1 daa, men da skal det være minimum en trelengde mellom flatene. Eventuell treslagsblanding skal opprettholdes, og gjenstående trær skal utgjøre samme hogstklasse som det var i utgangspunktet. Hogstuttaket skal normalt ikke overstige 50 % av volumet i løpet av forvaltningsperioden. Hvis dette virker problematisk (for eksempel i forhold til stabilitet på gjenstående skog), skal skogbruksleder kontaktes for å vurdere saken.

7 Litteratur

7.1 Rapporter

- Jomfruland nasjonalpark, Stråholmen landskapsvernområder, Utkast Forvaltningsplan, Fylkesmannen i Telemark, 2016
- Skogbruksplan med miljøregistreringer, at Skog, 2018
- Landskapsanalyse, Asplan Viak, 2014
- Landskapsanalyse og skjøtselsplan, Feste Grenland as, 2007
- Bruksanalyse Jomfruland nasjonalpark, Asplan Viak 2014

7.2 Inspirasjon

- Theodor Kittelsen

Hvorledes Jomfruland af Havet overbugget,
Ved Undersjødens Folk er første Dag bygget
Og siden ligget skjult i mange gode Aar,
Der er en gammel Saag i Bønderlavet aar.

Det af søfarende Mand er kaldet Landet godt,
Men som i forvinden Tid der Jomfruer det godt,
Som deres Jomfrudren betænder ingen Mand,
Da det va etta dem blev kaldet Jomfruland.

«Jomfruene»

«Nøkken»

Jomfruland nasjonalpark

Kontaktinformasjon Jomfruland nasjonalpark

Telefon: Nasjonalparkforvalter Morten Johannessen
35 58 61 52/901 32 367

E-post: fntemjo@fylkesmannen.no

Nett: <https://jomfrulandnasjonalpark.no/>

Post: Postboks 2603, 3702 Skien

Besøksadresse: Statens hus, Gjerpens gate 14, Skien

Arkivsaksnummer: 2024/11414-0

Saksbehandler: Eirik Johansen Dobbedal

Dato: 15.10.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
	2024/40	18.11.2024

Budsjett for søknad om tiltaksmidler og driftsmidler for 2025

Innstilling fra forvalter

Styret vedtar forslag til budsjett til kap./post. 1420.31 – Tiltak store verneområder, med tilhørende forslag til tiltak for 2025 med ev. suppleringer gjort i møtet. Styret slutter seg til forslag om søknad om midler til styrets drift fra kap./post 1420.21 på 250.000,- til drift av nasjonalparkstyret, i tillegg til grunnfinansiering på 75.000,-.

Styret gjennomfører en rullering av flerårig tiltaksplan våren 2025 for perioden 2025-2028, hvor rådgivende utvalg inviteres til å komme med innspill og kalles inn til styremøtet.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Tiltaksplan med budsjett for kap./post 1420.31 - 2025 (Tiltak store verneområder)

Saksopplysninger

Forvaltningsmyndigheten er ansvarlig for å planlegge og gjennomføre tiltak for å opprettholde og fremme naturverdiene i verneområdet. Hvert år gjennomføres en rekke skjøtsels- og tilretteleggingstiltak for å ivareta og restaurere natur. Tiltakene gjennomføres av Statens naturoppsyn, Skjærgårdstjenesten og gjennom tjenestekjøp fra grunneiere og private aktører. Tiltak i Jomfruland nasjonalpark finansieres gjennom kapittel 1420 post 31 (Tiltak store verneområder) fra Miljødirektoratet. Midler til tiltak tildeles etter søknad til Miljødirektoratet (Bestillingskatalogen) med tidsfrist 10. januar. I søknaden må hvert enkelt tiltak spesifiseres og finansiering gis som en ramme på bakgrunn av innmeldt behov og tilgjengelige midler. Vedlagt forslag til tiltaksplan for 2025 med budsjett.

Tildeling via bestillingskatalogen for oppgaver som skal utføres av Statens naturoppsyn (SNO) overføres direkte til naturoppsynet (for 2025 150.000,-). Nasjonalparkforvalter og naturoppsynet avtaler oppgaver og prioritering i egen bestillingsdialog før jul. Tiltak revideres ved tildeling i februar/mars.

Drift av nasjonalparkstyret finansieres gjennom kapittel 1420 post 21. I 2024 mottok Jomfruland nasjonalparkstyre 75.000,- i en ny «grunnfinansiering» for å dekke utgifter knyttet

til informasjonstiltak og tilrettelegging som faller utenfor kap./post. 1420.31. Basert på signalene i statsbudsjettet for 2025, vurderes det ikke at denne summen øker i 2025.

Skjøtselsplaner og kartlegginger finansieres normalt gjennom kapittel 1420 post 21, men utredninger som anses «nødvendige for å gjennomføre tiltak» kan finansieres via kap./post 1420.31.

Hjemmelsgrunnlag

Vedtekter for nasjonalpark-/verneområdestyret oppnevnt i medhold av naturmangfoldloven § 62, kap. 3:

Nasjonalpark-/verneområdestyret har følgende myndighet etter naturmangfoldloven:

- forvaltningsmyndighet etter verneforskrifter
- myndighet til å gi dispensasjon fra verneforskriftene med hjemmel i verneforskriftens dispensasjonsbestemmelser og naturmangfoldloven § 48
- myndighet til å utføre skjøtsel i verneområdene etter naturmangfoldloven § 47
- håndheving etter naturmangfoldloven §§ 69 – 72 og § 73.

Utøving av myndigheten skal skje i samsvar med naturmangfoldloven, herunder alminnelig bestemmelser om bærekraftig bruk i lovens kapittel 2.

Alle medlemmene i nasjonalpark-/verneområdestyret har et felles ansvar for en helhetlig forvaltning av verneområdene hvor ivaretagelse av verneverdiene og verneformålet er hovedoppgaven. Medlemmene av nasjonalpark-/verneområdestyret skal forvalte verneområdene i samsvar med internasjonale forpliktelser, naturmangfoldloven og verneforskriftene for det enkelte verneområde.

Nasjonalpark-/verneområdestyret er en juridisk person med myndighet til å inngå avtaler og påta seg forpliktelser innenfor de økonomiske rammene styret disponerer.

Vurdering

Kap./post 1420.31

Tiltaksplanen for 2025 inneholder 38 tiltak i verneområdet med en samlet kostnad på 2.830.000,-. Tiltakene er basert på forvalters observasjoner, oppfølging av gjeldende forvaltningsplan og skjøtselsplaner, samt flerårig tiltaksplan for Jomfruland nasjonalpark og Stråholmen landskapsvernområde. Av samlet kostnad for på 2.830.000,- er det budsjettetert med 150.000,- i overføring til Statens naturoppsyn. Midler til SNO-ressurs tildeles verneområdet, men overføres direkte til SNO-budsjett.

De fleste tiltakene faller inn under kategorien skjøtsel og vedlikehold. Det er forvalters vurdering at det ikke bør gjennomføres større hogster eller oppryddinger i skogsområdene i verneområdet, annet en ev. tiltak for å sikre fremtidstrær i eikeskogen på Jomfruland. Resterende skogsbelte på Vestre Saltstein bør bestå som verneskog mot havet, med unntak av observerte fremmedarter av bl.a. sitka- og edelgran.

Med unntak av ramme til SNO-ressurs, ligger det inne fire tiltak med kostnadsramme over 100.000,-:

- Nødvendig utredning før tiltak: Kartlegging av omfang og tilstand marine naturtyper: Bløtbunn, ålegrassenger, tareskoger, israndsavsetninger og skjellsand.

- Evaluering av beite- og skjøtselstiltak i landskapsvernområdet og nasjonalparken på Stråholmen (andel; samarbeid med UKL)
- Nødvendig utredning før tiltak og tiltak: Kartlegging og opprydding av tapt fiskeredskap og bunnliggende avfall i Jomfruland nasjonalpark.
- Toalett Aasvik (andel)

Tiltak «toalett Aasvik» er et samarbeid med Aasvik gjestehavn for å tilrettelegge offentlig tilgjengelig toalett sør på Jomfruland. Per i dag er det ikke offentlig toalett på Jomfruland sør for Hagane/besøkssenteret. Nasjonalparken observerer hvert år papir og avføring under busker og trær sør i nasjonalparken på Jomfruland. Det er derfor ønskelig å få på plass en løsning som kan bidra til å redusere problemet. Detaljer avklares med Aasvik basert på tildeling. Forvalter viser ellers til merknader til hvert enkelt tiltak i vedlagt oversikt.

Kap./post 1420.21

Jomfruland nasjonalparkstyre fikk tildelt 250.000,- til drift av nasjonalparkstyret i 2024. I tillegg fikk styret tildelt 75.000,- (1,88% av samlet pott) gjennom en ny «grunnfinansiering», som skal dekke utgifter til informasjon, tilrettelegging og aktiviteter som ikke faller inn under kap./post 1420.31 – Tiltak store verneområder. Jomfruland nasjonalparkstyre er bl.a. medeier i sameiet rundt fugletårnet og informasjonsbua på Øytangen. Jf. sameieavtalen har nasjonalparkstyret drifts- og vedlikeholdsansvar knyttet til skjerm og videovisning i bua, annonser og profilering i Jomfrulandbrosjyren og distribusjon av informasjonsbrosjyrer om nasjonalparken. De faste kostandene knyttet til skjermvisningen er forutsigbare, men skader og reparasjoner oppstår fra tid til annen.

Rammen for 2024 er disponert. Forvalter anbefaler derfor at nasjonalparkstyret søker om 250.000,- til drift av nasjonalparkstyret for 2025, med forutsetning om av grunnfinansieringen på 75.000,- opprettholdes, slik at samlet søknadssum inkl. grunnfinansiering for 2025 er på 325.000,-.

Det er for 2025 budsjettert inn et felles møte/samling med styrene i de nærliggende marine nasjonalparkene rundt Oslofjorden. Forvalterne i de respektive nasjonalparkene går videre med planleggingen når tildelingen for 2025 foreligger.

Sammendrag av forslag for 2025:

Kap/post	Formål	Søknadssum
1420.31	Tiltak/skjøtsel	kr 2 830 000,00
1420.21	Drift nasjonalparkstyret	kr 250 000,00
	○ grunnfinansiering	kr 75 000,00

Tiltaksplan med budsjett for kap./post 1420.31 - 2025 (Tiltak store verneområder)

Tittel	Prioritet	Budsjett	Utbetalt	Disponert	Merknad
Kjøp av tjenester Statens naturoppsyn	1	kr 150 000,00			Bestandskontroll villmink, tilsyn teist, bekjempelse av rynkerose NP-sør og skjøtsel jf. bestillingskatalog SNO. Overføres direkte til SNO's budsjett
Vedlikeholdsrydding trevirke, varder og groper, flislegging utvalgte strekninger Jomfruland - Kragerø VGS	1	kr 60 000,00			Kragerø vgs, idrettslinja. Avfallsgebyr inkludert (impregnert trevirke)
Utbedring av drenering sone A Stråholmen (NP) og landskapsvernområdet Stråholmen	1	kr 20 000,00			Tiltak jf. § 3 tredje ledd c.) og § 3 tredje ledd g.) (Landskapsvernområdet og nasjonalparken). Tjenestekjøp.
Fjerne fremmedart - spirea Tårnhagen	1	kr 25 000,00			Spirea stående i nasjonalparken lags steingjerde mot tårnhagen.
Nødvendig utredning før tiltak: Kartlegging av omfang og tilstand marine naturtyper: Bløtbunn, ålegrassenger, tareskoger, israndsavsetninger og skjellsand.	1	kr 950 000,00			1/3 av felles søknadssum Færder og Ytre Hvaler NP. MD bes vurdere ev. annen post/tiskuddsordning ved begrensede midler. Det mangler i dag kunnskap om omfang og tilstand for de marine naturtypene. Fravær av kunnskap umuliggjør god forvaltning. Søkes via post 1420.32
Evaluerer av beite- og skjøtseltiltak i landskapsvernområdet og nasjonalparken på Stråholmen	1	kr 100 000,00			Nødvendig utredning før tiltak: Behov for kunnskap om effekter, før nye/ reviderte tiltak kan vurderes. Samarbeid med Utvalgte kulturlandskap for å dekke hele Stråholmen. UKL-finansiering for områder utenfor LVO og NP.
Fremmedarter: Oppfølging av kartlegging 2024. Bekjempelse av fremmedarter - Jomfruland	1	kr 50 000,00			Oppfølging ifbm. bekjempelse av fremmedarter.
Kjøp av beitetjenester, inkl. tilsyn og flytting - Jomfruland	1	kr 90 000,00			Dekning av kostnader knyttet til transport, slipp og tilsyn av storfe på Jomfruland. Tjenestekjøp.
Kjøp av beitetjenester, inkl. tilsyn og flytting - Stråholmen	1	kr 60 000,00			Flytting iht. beiteplan. Landbrukslaget tilsyn og flytting. Ev midler til etablering av husdyrgjerde for å intensivere beiteutnytt på Øytangen med færre dyr.
Tjenestekjøp skjøtsel Stråholmen	1	kr 65 000,00			Tjenestekjøp grunneiere
Tjenestekjøp skjøtsel Jomfruland	1	kr 40 000,00			Tjenestekjøp - oppfølging av forvaltningsplan
Vedlikehold eikegjerde Holmslokka	1	kr 10 000,00			Tjenestekjøp grunneiere. Inkl., vedlikeholdsrydding beiteområder, bortkjøring av kvist og hogstavfall.
Supplering skilt	1	kr 20 000,00			Årlig skjøtsel - kjøp av nye eikerajer, lange spiker, innleid hjelp, ev. skjærgårdstjenesten.
Nødvendig utredning før tiltak og tiltak: Kartlegging og opprydding av tappt fiskeredskap og bunnliggende avfall i Jomfruland nasjonalpark	1	kr 300 000,00			Templakart med informasjon sykkelforbud el-sykler i nasjonalparken.
Slått fem teiger Jomfruland + manuell slått kantsoner og under eiketrær.	1	kr 30 000,00			Tjenestekjøp. Avhengig tiddeling forutsetter dette utlysning av anbud for oppdrag. Kartlegging av områder med tappt fiskeredskap og søppeldepotier under vann, samt kartlegging av mulig brudd på trålforbudet i Jomfruland nasjonalpark ut
Skjøtelsrydding Nome vgs - skogbruk	1	kr 50 000,00			Tjenestekjøp grunneiere.
Restaurering av steingjerder - Nome vgs	1	kr 50 000,00			Tjenestekjøp. Gjennomføres av Nome vgs. Skogbrukslinja. Rydding av oppslag jf. skjøtelsplaner for Øytangen og Sandbakken.
Skjøtsel tangplass - opptak av tang og tare	1	kr 10 000,00			Gjennomføres av vg 2 anleggsgarter Nome vgs.
Overvåking og skjøtsel av strandtorn jf. skjøtelsplan	1	kr 10 000,00			Tjenestekjøp. Demoopptak tang og tare.
Lynghelbrenning og rest skjøtsel Styrmannsholmen	1	kr 20 000,00			Tjenestekjøp Norsk botanisk forening, SNO. Rydding av konkurrerende vegetasjon rundt strandtorn.
Inngjerding av nye asketrær Plommehagen (etablering av 3-4 nye styvingstrær)	1	kr 10 000,00			Frisitting av planter. Vendig av sand og luking av marehalm. Videre forsøk med utsåing av frø utenfor kasser. Tiltak overvåkes.
Fjerne fremmede treslag - sitka og edelgran Vestre Saltstein	1	kr 30 000,00			Tjenestekjøp
Etablering av bålpanner i nasjonalparken - montering - Etablering evalueres	1	kr 15 000,00			Tjenestekjøp
Fjerne nedgravd piggetråd i rullesteinstranda	1	kr 30 000,00			Etablere en fast bålpanne i sittegrupp i rullesteinstranda ev. annen plass i NP for å begrense antall "villibål" i og i randsonen av verneområdet. Etablering av bålpanne ut for Løkast før nasjonalparkgrensen.
Fjerne gammel telekabel fra Øytangen gård til fugletårnet	1	kr 10 000,00			Opprydding. Gammel, rusten piggetråd som er i ferd med å komme opp av rullestein. Omfang ukjent.
Vedlikehold og utskifting av husdyrgjerde mellom eikeskogen og Øytangenløkka	1	kr 40 000,00			Opprydding.
Rydding av kantsone - slåtteeng Øytangenløkka	1	kr 50 000,00			Nytt gjerde i robust netting mellom Øytangenløkka og eikeskogen. Plasseres på vestsiden av steingjerde/rydningsrøyser.
Vedlikeholdsrydding Sandbakken jf. skjøtelsplan	1	kr 50 000,00			Rydding av ekspanderende kantkratt rundt Øytangenløkka. Manuell rydding, fishugging og bortkjøring av flis (flis kjøres ut av verneområdet). Rydde frem steingjerder og rydningsrøyser. Større trær bevares. Villepletrær spares. Jf. forvaltningsmål "Naturbeitemarker"
Morfologisk undersøkelse eller DNA analyse av mulige hybridtrær - villeple	2	kr 15 000,00			Rydding av furu, hassel jf. skjøtelsplan. Gjennomføres av Nome vgs 2025.
Tiltak strandmaurløve og strandmurerbie - flekking av sandflate på Sandbakken	2	kr 15 000,00			Tjenestekjøp
Utbedring av kjørespor i strandvøll mot Saltsteinbukta	2	kr 5 000,00			Åpne flere mindre områder tett på høyden på Sandbakken, gbnr. 29/41, hvor mose fjernes og sanden vendes (øverste, næringsrike lag byttes). Overvåking mht. effekt lokalt. Området utsatt for stor gjengroing fra 2013 frem til i dag. Eldre bilder viser ytterligere gjengroing.
Oppgradering av stier i tårnskogen til UU-standard, jf. vedtak sak 2024/39	2	kr 90 000,00			Kjørespor etablert ifbm. hogsttiltak.
Fristille eik mellom Plommehagen og Sandbakken	2	kr 15 000,00			Oppfølging av sak 2024/39. Styret bes ta stilling til om tilrettelegging gjennomføres ev. i faser, eller i en omgang.
Toalett Aasvik	2	kr 300 000,00			Fristille enkelttre vest for Plommehagen
Vedlikehold av utvalgte stistrekninger - kanalisering av ferdsl og skjøtsel for å opprettholde naturverdiene.	2	kr 20 000,00			Samarbeid med Aasvik havn. Etablering av toalett for gjester og besøkende til øya. Per i dag finnes det ikke offentlig toalett nord for Hagane.
Kontroll av hekking i fuglekasser Jomfruland	2	kr 5 000,00			Tjenestekjøp
Nytt gjerdekliv Vestre Saltstein	2	kr 10 000,00			Tjenestekjøp
Vedlikehold eikepåler langs sti Øytangen	2	kr 10 000,00			Tjenestekjøp grunneiere.
Sum kostnader		kr 2 830 000,00			
1. Tildeling kap/post 1420.31					
2. Tildeling kap/post 1420.31					
Sum inntekter		0			
Resultat		-2 830 000			0